

En kartläggning av samverkan
mellan kulturskola och skola

Kultur- skola i sam- verkan

KULTURRÅDET

Förord

Kulturskolecentrum på Kulturrådet har i uppdrag att stödja landets kommuner och deras kulturskoleverksamheter i utveckling och förnyelse. Uppdraget handlar om att bidra med kunskap, erfarenhetsutbyte och dialog för att kulturskoleverksamheterna ska kunna utvecklas och bli än mer tillgängliga och relevanta för fler barn och unga i hela landet.

Den viktigaste samverkansparten för majoriteten av landets kulturskolor är grundskolan. I skolan kan kulturskolan möta alla barn, oavsett vilka förutsättningar barnen har, med sin verksamhet. Kulturskolan kan introducera olika konstnärliga ämnen, tända ett intresse och en kreativitet hos barnen som kan bli något spännande för stunden, en hobby för resten av livet eller kanske ett yrke. Kulturskolan och grundskolan delar ofta både på lokaler och personal och är båda viktiga aktörer i barn och ungas liv. Det finns också en önskan om att samverka mer.

Under det senaste året har även samverkan mellan grundskolan och kulturskolan debatterats flitigt då en kommun som lät elever gå ifrån obligatorisk skolundervisning för att delta i kulturskolans undervisning fick en anmärkning av Skolinspektionen. I vilken mån kulturskolan och grundskolan kan samverka och på vilka sätt samverkan kan organiseras blev därmed högaktuellt.

För att få underlag till fortsatta diskussioner om hur samverkan kan utvecklas mellan grundskolan och kulturskolan ville vi belysa hur samverkan sker i dag och fånga upp inte bara reflektioner från kulturskolan utan även från förvaltningschefer i kommuner och rektorer på grundskolor. Vi gav därför Governo i uppdrag att genomföra en kartläggning av hur samverkan är organiserad i dag och ge ett kunskapsunderlag som kan ligga till grund för utveckling av samverkan.

Vi hoppas att denna rapport kan bidra till att föra dialog om hur samverkan mellan kulturskolan och grundskolan kan utvecklas långsiktigt, med respekt och kunskap för varandras uppdrag.

Jenny Löfström Ellverson
Verksamhetsansvarig Kulturskolecentrum

Innehåll

1. Inledning.....	4
1.1 Bakgrund.....	4
1.2 Syfte och mål	5
1.3 Frågeställningar och begrepp	5
1.4 Genomförande	6
1.5 Rapportens disposition	6
2. Resultat och analys	7
2.1 Samverkan idag	7
2.2 Samverkans innehåll.....	12
2.3 Formalisering av samverkan.....	15
2.4 Syfte och förutsättningar för samverkan	19
2.5 Utmaningar i samverkan och behov av utveckling.....	23
3. Slutsatser och rekommendationer	30
3.1 Slutsatser	30
3.2 Rekommendationer	34
Bilaga 1: Genomförandebeskrivning.....	37
Bilaga 2: Enkätfrågor	40
Bilaga 3: Resultat i tabellform.....	42

1. Inledning

Följande rapport avser en undersökning av den samverkan som finns mellan skolor och kulturskolor i Sveriges kommuner. Undersökningen syftar till att ge en ökad kunskap om den befintliga samverkan mellan skola och kulturskola samt ge ett kunskapsunderlag som kan ligga till grund för utveckling. Undersökningen är gjord av managementkonsultföretaget Governo på uppdrag av Kulturrådet.

1.1 Bakgrund

Den kommunala kulturskolan är sedan lång tid tillbaka en integrerad del av svenskt kulturliv och utbildningsväsende, och anses ha stor betydelse såväl för barn och unga som för samhället som helhet. Kulturskola finns i de flesta av landets 290 kommuner och det har uppskattats att ungefär 5 000 pedagoger arbetar i kulturskolan i någon utsträckning.¹

Att driva kulturskola är en frivillig verksamhet för kommunerna i Sverige. Det finns visserligen råd och rekommendationer om att ha en kulturskola, men frivilligheten innebär ändå att både kulturskolleversamhetens innehåll och behov av samverkan med skola eller andra aktörer kan variera. Förutsättningarna för kulturskolornas verksamhet följer i hög grad kommuners allmänna förutsättningar – såsom att exempelvis geografiska, demografiska och ekonomiska faktorer har betydelse. Frivilligheten att ha kulturskola medför också att exempelvis lokal tradition, eldsjälar och politisk inriktning kan påverka inriktningar och arbetssätt.

Kulturskolornas organisering av verksamheterna kan ha olika utformning och innebära samarbeten med olika typer av aktörer. En vanlig och väldigt viktig samarbetspart till kulturskolan är skolan. Mellan kulturskola och skola har det historiskt funnits naturliga samverkansytor för att ge elever tillgång till kulturutövande. Kartläggningar har tidigare gjorts för att identifiera hur just samverkan mellan kulturskola och skola ser ut. 2016 genomförde Sveriges kommuner och regioner (SKR)² en undersökning av samverkan som riktade sig till landets kulturskolechefer³. Några av slutsatserna i rapporten var att samverkan mellan kulturskola och skola är utbredd och har ett viktigt syfte att ge *alla* barn möjlighet att utöva kultur. Samverkan bidrar också till många positiva effekter, exempelvis i form av att underlätta rekrytering av elever till kulturskolan och att fler barn får möjlighet att ta del av kulturskolans aktiviteter. Intresset för samverkan tycks dock vara störst från kulturskolan, som ofta är den part som tar initiativ till olika former av gemensamma aktiviteter.

Kulturskolans traditionellt sett nära koppling till skolan har inneburit att elever har fått individuell musikundervisning under raster och håltimmar. Det har även förekommit individuell undervisning under delar av skolans ordinarie undervisning. I en undersökning genomförd av intresseorganisationen Kulturskolerådet under hösten 2019 uppgav cirka hälften av kulturskolecheferna att de har verksamhet där eleven får ledigt från skolans ordinarie undervisning för att delta i kulturskolans undervisning. På senare tid har det dock förekommit att skolor fattat beslut om att inte tillåta kulturskoleundervisning under skoltid utifrån att Skolinspektionen har påtalat att det inte är förenligt med skollagen att gå ifrån ordinarie lektion för kulturskolans frivilliga undervisning. Med anledning

1. SOU 2016:69 En inkluderande kulturskola på egen grund. Betänkande av Kulturskoleutredningen.

2. Då SKL, Sveriges kommuner och landsting. Organisationen benämns konsekvent SKR i denna rapport.

3. SKR 2016: Samverkan mellan skola och kulturskola – resultat från enkätundersökning hos landets kulturskolor.

av detta har Kulturrådet och Skolverket tagit fram ett gemensamt informationsmaterial för att tydliggöra regler och ansvarsfördelning mellan skola och kulturskola.⁴

För att närmare förstå samverkans omfattning och förutsättningar identifierades ett behov att genomföra en uppdaterad och fördjupad kartläggning av samverkan mellan skola och kulturskola i Sverige. För att genomföra kartläggningen har Kulturrådet, genom Kulturskolecentrum, tagit stöd av konsultföretaget Governo.

1.2 Syfte och mål

Uppdraget har haft följande övergripande syfte och mål:

- Uppdraget syftar till att ge en uppdaterad bild av samverkan mellan kulturskolan och skolan.
- Målet är att Kulturrådet ska få ett kunskapsunderlag som kan ligga till grund för att utveckla samverkan mellan skolan och kulturskolan.

1.3 Frågeställningar och begrepp

Uppdragets övergripande frågeställningar har syftat till att kartlägga och analysera hur samverkan mellan kommuners kulturskolor och skolor fungerar. I detta har följande frågeställningar och områden beaktats:

- Samverkans *inhåll* i form av aktiviteter och områden som samverkan består i beträffande organisering och samverkansytor.
- Samverkans *omfattning* i form av hur nära och i vilken utsträckning aktörerna samverkar med varandra och om omfattningen har förändrats med tiden.
- *Organisering* av samverkan i form av regleringar och strukturer som finns, eller anses bör finnas, i en samverkan.
- *Utmaningar och hinder* i form av eventuella begränsningar som försvårar samverkan.
- *Vinster* med samverkan i form av möjliga effekter som aktörerna får ut av att samverka med varandra.

Undersökningen har haft fokus på den samverkan som sker mellan kulturskola och skola. Vissa frågeställningar i undersökningen har även belyst behovet av andra aktörers involvering i samverkan.

Undersökningen behandlar samverkan, ett begrepp som är vanligt förekommande i offentlig sektor för att beskriva olika former av samarbeten. Här kan det finnas olika exempel på vad som innefattas i begreppet samverkan, men för att inte i onödan exkludera väsentliga exempel på samverkan har vi i uppdraget utgått från en förhållandevis vid och inkluderande definition av begreppet.

4. <https://www.kulturradet.se/globalassets/start/kulturskolecentrum/dokument-kulturskolecentrum/samverkan-mellan-skola-och-kulturskola.pdf>

I studiens enkätundersökning har vi beskrivit samverkan på följande sätt: "I undersökningen definierar vi samverkan som ett "gemensamt handlande för ett visst syfte" mellan två eller flera parter. Samverkan mellan olika parter kan se olika ut beroende på innehåll, område, omfattning och form/grad av formalisering. Samverkan kan vara formell genom att ett beslut har tagits om att två eller flera parter ska samverka. Ett sådant beslut tas ofta av ledningen. Men samverkan kan också ske utan att den är formaliserad eller beslutad utan kan bestå av en muntlig överenskommelse eller av hävd. Denna undersökning syftar till att fånga de olika typer av samverkan som finns eller inte finns, samt hinder, förutsättningar och behov."

1.4 Genomförande

Uppdraget har genomförts i två övergripande faser: 1) fallstudier och 2) en mer omfattande enkätundersökning.

- *Fallstudier* genomfördes i totalt tio kommuner i Sverige. I denna fas intervjuades en kulturskolechef, en grundskolerektor och en chef inom utbildnings- eller kultur/fritidsförvaltning i respektive kommun. Totalt genomfördes i fallstudiefasen 29 intervjuer fördelade på de tio kommunerna. Fallstudiefasen genomfördes under perioden december 2019–mars 2020.
- I uppdragets andra fas genomfördes en *enkätundersökning*. Undersökningen gick ut till 600 respondenter fördelade på tre målgrupper; grundskolerektorer, kulturskolechefer och kommunal administration i form av chefer inom utbildningsförvaltning i kommuner⁵. En viktig utgångspunkt i enkätundersökningen var att kunna ställa vissa frågor till alla tre målgrupper i syfte att kunna jämföra svaren dem emellan. Fältperioden för enkätundersökningen var 25 augusti–25 september.

För utförlig information om genomförande för de två faserna, se bilaga.

1.5 Rapportens disposition

Rapporten inleds med detta kapitel som tar upp bakgrund, syfte, mål och genomförande. En mer utförlig beskrivning av genomförande i form av metod och tillvägagångssätt för kartläggningen finns beskriven i bilaga till denna rapport.

Kapitel 2 består av ett resultat- och analyskapitel. Resultat från både fallstudierna och enkätundersökningen redovisas samlat tillsammans med analys och reflektion. Dispositionen i kapitel 2 utgår från frågeområdena i enkätundersökningen. I kapitlet redovisas de resultat som vi ser som särskilt intressanta för studiens syfte. Svar på frågor från enkätundersökningen finns redovisade i bilaga. Resultat av fallstudierna finns även dokumenterade i en särskild rapport.

Kapitel 3 består av en sammanfattning av centrala iakttagelser och slutsatser från undersökningen samt rekommendationer för hur arbetet kan tas vidare i ett nästa steg.

5. Gruppen "Kommunal administration" syftar till att fånga ett övergripande kommunalt perspektiv på samverkansfrågan.

2. Resultat och analys

2.1 Samverkan idag

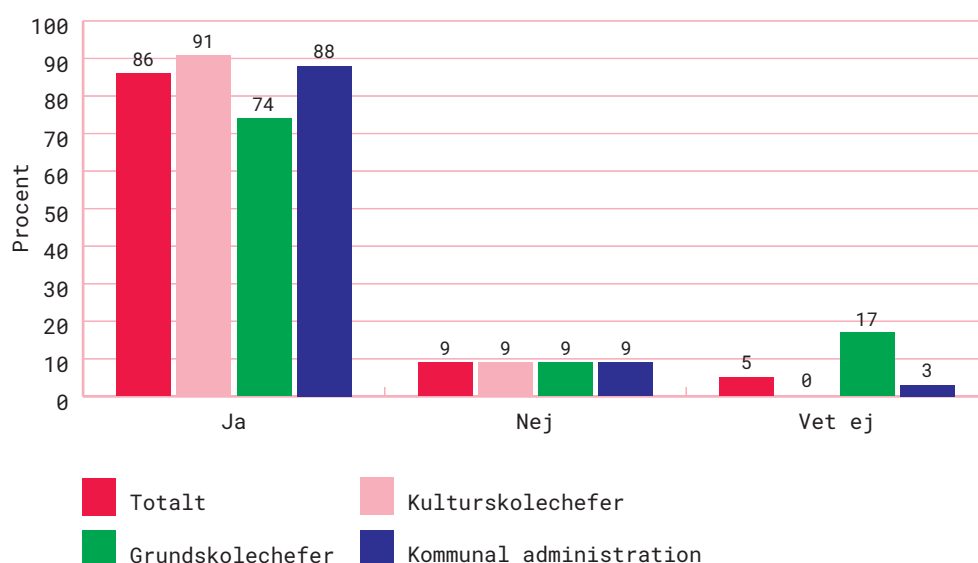
I följande avsnitt redovisas resultatet av ett antal frågor rörande samverkans nuläge, omfattning och bredd. Underlaget utgår både utifrån enkätundersökningens resultat och resultatet från fallstudier-
nas djupintervjuer. Avsnittet avslutas med ett resonemang om skillnader i omfattning utifrån kom-
munstorlek.

En stor majoritet uppger att det finns en samverkan

Kulturskola och skola har traditionellt sett haft naturliga anledningar till att samverka med varandra för att bidra till barn och ungdomars kulturutövande. Resultatet från undersökningen visar också att det är vanligt med någon form av samverkan mellan skola och kulturskola i kommuner.

En av de första frågorna i enkätundersökningen som ställdes till samtliga tre respondentgrupper var "Finns det någon form av samverkan mellan kulturskola och skola/skolor i kommunen?".

Diagram 1. Finns det någon form av samverkan mellan kulturskola och skola/skolor i kommunen? Frågan ställdes till samtliga tre respondentgrupper.

En hög total andel (86 procent) uppger att det finns en samverkan mellan skola och kulturskola. Nästan samtliga av kulturskolecheferna (91 procent) uppger att samverkan finns, medan andelen är lägre för grundskolerektorena (74 procent) och något däremellan för kommunal administration (88 procent).

Att en högre andel av kulturskolecheferna har angett att det finns någon form av samverkan kan bero på att kulturskolan kan ha samverkan med flera skolor i en kommun. Detta ökar förutsättningarna att samverkan finns, medan det kan finnas skillnader mellan skolorna, där vissa har samverkan och andra inte.

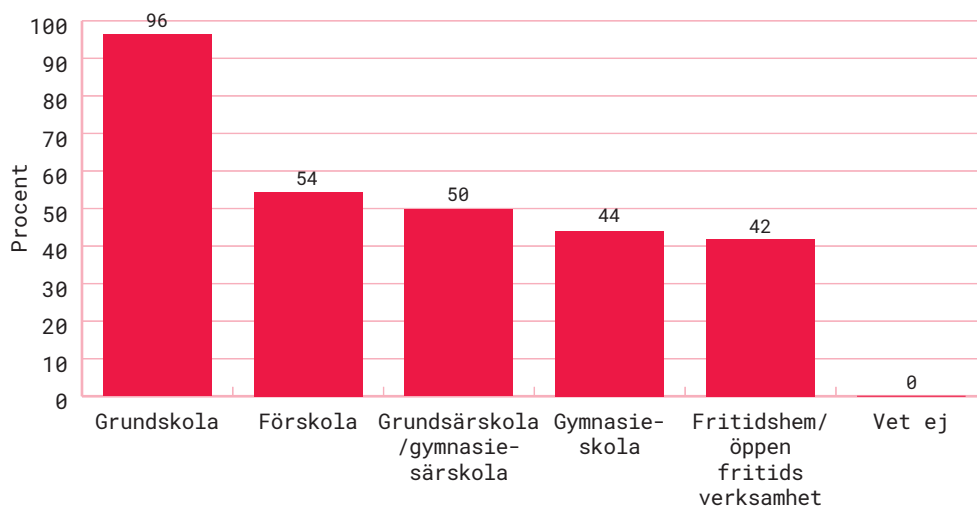
Kulturskola i samverkan

Vi kan också konstatera att det tycks finnas vissa skillnader beroende på kommungrupp. För mindre städer/tätorter och landsbygdskommuner anger en totalt sett högre andel av samtliga respondenter (90 procent) att det förekommer någon form av samverkan, vilket kan jämföras med storstäder och storstadsnära kommuner där en lägre andel (79 procent) uppger att det finns en samverkan. Utan att dra för stora slutsatser av resultatet så finns det alltså viss tendens till att samverkan är mer förekommande i mindre städer/orter än i storstäder/storstadsnära kommuner i Sverige. Detta förstärks också av den bild som framkommit i fallstudierna där samverkan tenderar vara något djupare och mer inarbetad i mindre orter.

Kulturskolan samverkar med de flesta skolformer – men grundskolan vanligast

Kulturskolan vänder sig till flera olika skolformer i sin samverkan. När vi i enkätundersökningen frågade kulturskolechefer om vilken skolform som kulturskolan har samverkan med så visar det sig att samverkan är relativt spridd över skolform; 96 procent av de tillfrågade kulturskolecheferna anger att samverkan sker med grundskola, 54 procent att det sker med förskola, 50 procent med grundsärskola/gymnasiesärskola, 44 procent med gymnasieskola och 42 procent med fritidshem/öppen fritids verksamhet.

Diagram 2. Med vilka skolformer sker samverkan mellan skola och kulturskola? Frågan ställdes till kulturskolechefer. Flera svarsalternativ var möjliga.

Även om grundskolan utgör den klart vanligaste samverkansytan, tycks alltså kulturskolor ha samverkan med flera skolformer i den egna kommunen.

För kulturskolorna anses det vara viktigt att kunna vända sig till många verksamheter. I fallstudierna kunde vi notera att flera kulturskolechefer betonade vikten av att kulturskolans erbjudande når ut till alla barn och ungdomar utan hänsyn till ålder eller särskild skolform. Bland annat nämns att de på olika sätt aktivt arbetar för att nå ut till flera målgrupper och nå ut till flera målgrupper och för att vara tillgängliga på flera ställen.

"Vi har gjort ett stort arbete för att ta reda på vilka elever vi har och vilka vi inte har. Vi fick ett mål från politiken att vi ska nå nya målgrupper."

"Hos oss har vi både landsbygd och stad – vi är på många ställen för att vara tillgängliga och jämlika."

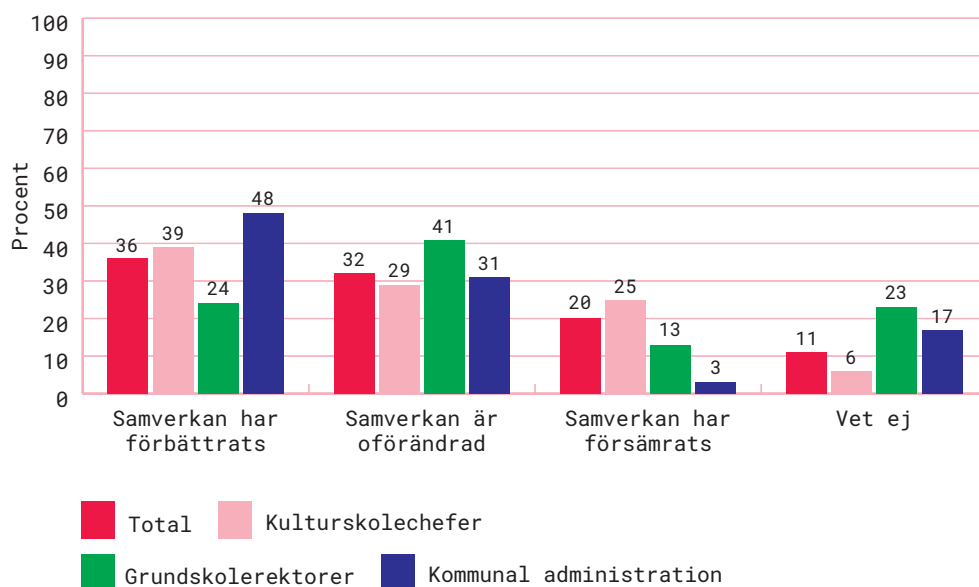
Urval av citat från kulturskolechefer i fallstudierna.

Variation i synen på samverkans förändring de senaste åren

Svaren varierar när vi frågar respondenternas om samverkan mellan kulturskola och skola har förändrats de senaste fem åren. Drygt en tredjedel (36 procent) uppger att samverkan har förbättrats. Något färre (32 procent) anger att den är oförändrad och 20 procent att den försämrats.

Gruppen kommunal administration sticker ut något där 48 procent uppger att samverkan har förbättrats, och väldigt få (3 procent) uppger att den försämrats. Det är även fler bland kulturskolecheferna som upplever att samverkan förbättrats än bland grundskolerektorer (39 procent respektive 24 procent). Grundskolerektorerna svarar också i högre utsträckning "vet ej" på frågan. Detta skulle kunna bero på okunskap om samverkan med kulturskolan, skillnad mellan skolor, omsättning av personal eller att de har begränsade erfarenheter av att samverka.

Diagram 3. Hur har samverkan mellan kulturskola och skola förändrats de senaste fem åren? Frågan ställdes till samtliga tre respondentgrupper.

I SKR:s undersökning från 2016 gavs något större indikationer på att samverkan hade utvecklats. På en fråga om samverkans förändring svarade då nästan hälften av kulturskolorna att skolans vilja att samarbeta hade ökat över tid (något mindre än 50 procent). En sjuandedel (17 procent) av kulturskolecheferna svarade att viljan hade minskat). I denna undersökning är det 25 procent av kulturskolecheferna som svarat att samverkan har försämrats. Frågeformuleringarna skiljer sig något åt, men det är alltså fler som nu 2020 svarat att samverkan har försämrats än vad det var som 2016 svarade att viljan till samverkan hade minskat (25 procent respektive 17 procent). I SKR:s rapport från 2016 ställdes inte frågor till kommunal administration eller grundskolerektorer så därav kan den jämförelsen inte göras.

Omfattningen av samverkan varierar

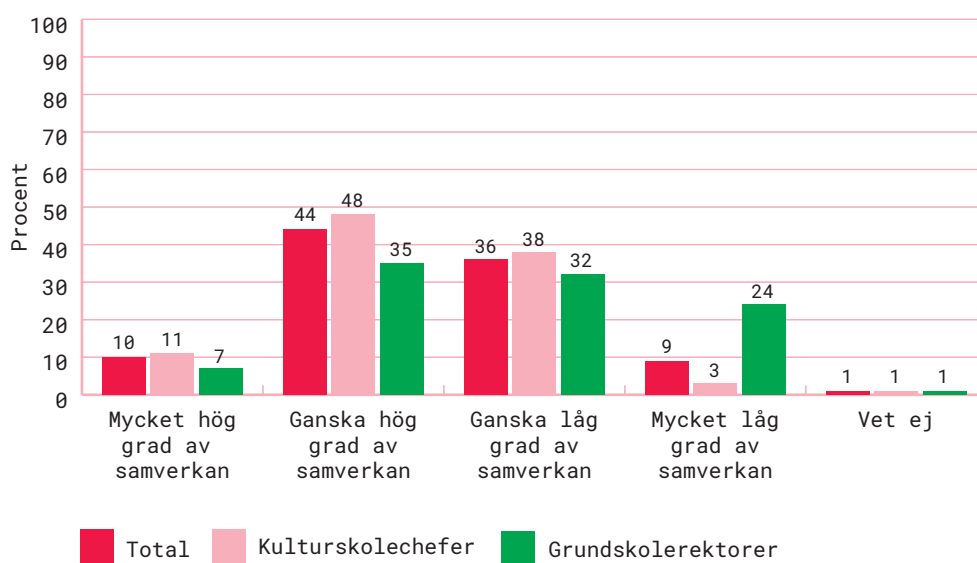
I fallstudierna kunde vi notera att det i vissa kommuner verkade finnas få beröringspunkter mellan skola och kulturskola, med undantag av enstaka aktiviteter. I andra kommuner tycktes samverkan

Kulturskola i samverkan

vara djup och mångfacetterad, och med en hög grad av planering mellan skola och kulturskola. Slutsatsen från fallstudierna var därmed att graden och omfattningen av samverkan tenderar att variera mellan kommuner.

För att förstå graden eller omfattningen av samverkan ställde vi i enkätundersökningen frågan "Hur omfattande är samverkan mellan skola och kulturskola?". Frågan ställdes till grundskolor och kulturskolor som svarat att det finns samverkan i någon form, och svaren fördelades enligt följande.

Diagram 4. Hur omfattande är samverkan mellan skola och kulturskola? Frågan ställdes till kulturskolechefer och grundskolerektorer.

Vi kan konstatera att omfattningen av samverkan varierar.

Ungefär sex av tio (59 procent) av kulturskolechefer svarar att det finns en mycket hög eller ganska hög grad av samverkan, samtidigt som fyra av tio (41 procent) svarar att samverkan är ganska eller mycket låg.

Bland grundskolerektorerna är andelen som uppger att det finns en mycket eller ganska hög grad av samverkan generellt sett lägre (42 procent). Över hälften (56 procent) anger att det finns en ganska eller mycket låg grad av samverkan.

Bland grundskolerektorerna är det 24 procent som anger att det är en mycket låg grad av samverkan, motsvarande andel bland kulturskolecheferna är 3 procent. Hur kommer det sig då att graden av samverkan upplevs som högre bland kulturskolechefer än grundskolerektorer? En förklaring skulle kunna vara att kulturskolan ofta har flera skolor att vända sig till i kommunen för att samverka, vilket sannolikt är en aspekt som bidrar till att kulturskolechefer upplever samverkan i sig som mer omfattande. Då en grundskolerektor endast har en kulturskola att samverka med torde de uppleva att samverkansgraden är generellt lägre än vad samma kulturskola upplever eftersom de har flera skolkontakter. För kulturskolan torde samverkansaspekten vara mer central och nära kopplad till planering och genomförande av den dagliga verksamheten; vilken lokal ska användas på skola x idag? Vilka skolor är intresserade av ett visst samverkansprojekt? För grundskolan är samverkan med kulturskolan bara en delmängd i skolans breda samverkan med andra parter.

En ytterligare tolkning är att omfattningen av samverkan skiljer sig åt mellan skolor. Vissa grundskolerektorer uppger att det finns en hög grad av samverkan och vissa uppger att det finns en låg grad av samverkan. Givet detta blir resultatet bland grundskolerektorer en stor grupp som anger låg grad och en stor grupp som anger hög grad. För kulturskolorna är samverkan med grundskolorna näst intill en förutsättning för verksamheten och kulturskolecheferna arbetar generellt mer aktivt för att få till en samverkan. Variation i omfattning beroende på skola var en aspekt som även kunde identifieras i fallstudierna, där flera kulturskolechefer upplevde skillnader i samverkans omfattning mellan grundskolor i den egna kommunen. I fallstudierna nämndes också att kulturskolorna tenderar att fokusera sin samverkan mot de grundskolor där det finns ett intresse eller uppbyggd struktur för samverkan.

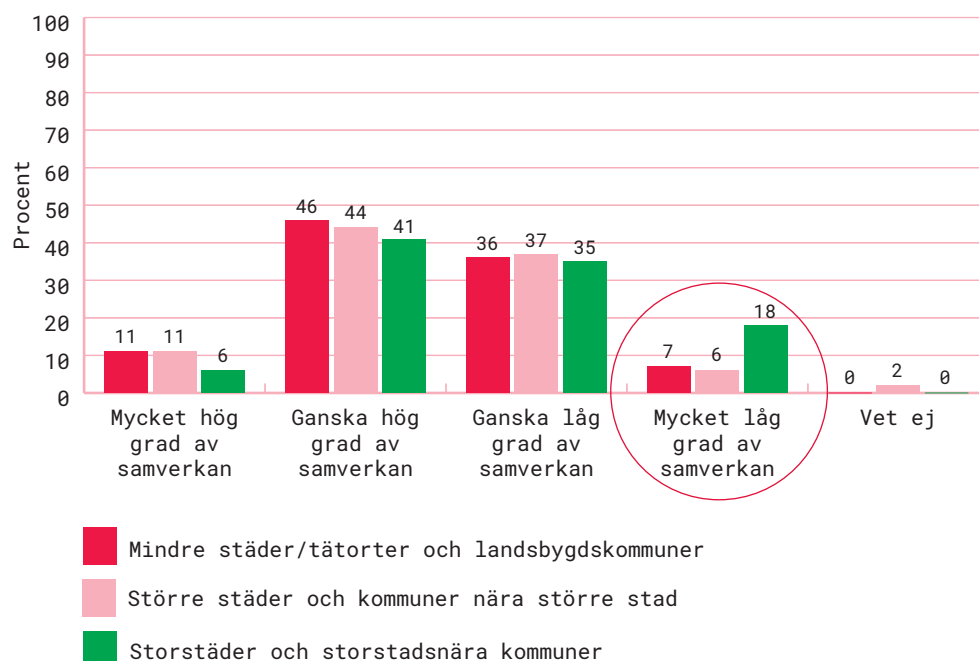
"Vi har fokuserat på där det fungerat bra. Vissa skolor drivs inte av att ha in oss. Vi satsar där det fungerar. Men vårt mål är att ta oss in på fler och fler skolor."

"Alla skolor är inte så aktiva som man önskar."

Urval av citat från kulturskolechefer i fallstudierna.

I diagram 5 har frågan om "omfattning av samverkan" fördelats på kommungrupper⁶. Omfattning av samverkan tycks vara något lägre i storstäder. En något högre andel av de respondenter som är verksamma i storstäder/storstadsnära kommuner upplever samverkan som mycket låg. Detta följer också den bild som beskrivs under diagram 1 om att samverkan mellan skola och kulturskola tenderar att vara något mindre förekommande i storstäder och storstadsnära kommuner.

Diagram 5. Hur omfattande är samverkan mellan skola och kulturskola? Frågan ställdes till kulturskolechefer och grundskolerektorer. Fördelat på huvudgrupp.

6. Grupperingarna är gjorda utifrån SKR:s kommungruppsindelning (<https://skr.se/tjanster/kommunerochregioner/faktakommunerochregioner/kommungruppsindelning.2051.html>)

Att samverkan upplevs som något mer omfattande i mindre städer/orter var något som vi även kunde identifiera i fallstudierna. Flera av de mindre kommunerna i fallstudierna framhöll närheten mellan funktioner och verksamheter som en viktig faktor för att ett tätt samarbete kunde upprätthållas och utvecklas. Vår bedömning är att de större kommunernas tycktes ha ett något större avstånd mellan olika verksamheter och därmed inte lika naturliga samverkansytor.

2.2 Samverkans innehåll

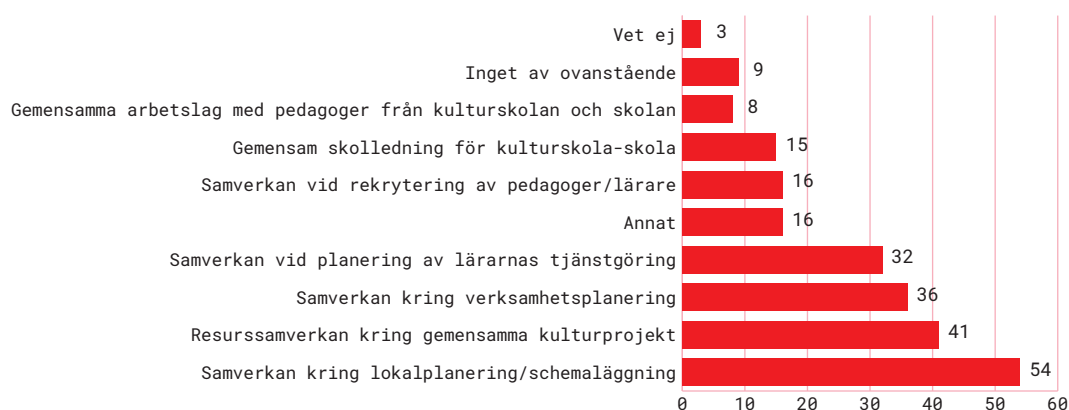
Vilka områden finns i dagens samverkan? I detta avsnitt redovisas vad den befintliga samverkan innehåller. Innehållet är uppdelat efter områden som rör *organisation och planering* samt *undervisning*. I avsnittet redogörs också för hur den frivilliga undervisningen är upplagd utifrån tid och plats.

Låg samverkan kring strategisk dialog

Den samverkan som idag finns mellan skola och kulturskola antar flera olika former och innebär olika aktiviteter. Här finns aktiviteter som berör den konkreta undervisningen, men också samarbetsformer som berör en mer övergripande organisering och planering mellan aktörerna.

När det kommer till den samverkan som sker kring organisation och planering kan vi se att innehållet framförallt rör följande delar.

Diagram 6. Vilken typ av samverkan förekommer mellan skola och kulturskola som rör organisation och planering? Frågan ställdes till samtliga tre respondentgrupper. Flera svarsalternativ kunde väljas.

En stor del av det gemensamma arbetet med att organisera och planera verksamheterna går ut på att samverka kring *lokaler och schemaläggning*. Totalt 54 procent anger att samverkan täcker detta område, i högre utsträckning bland kulturskolchefer (62 procent) och kommunal administration (62 procent) än bland grundskolerektorer (29 procent). För kulturskolans del skulle detta kunna bero på ett återkommande behov av att hitta praktiska lösningar för att ge fysiskt och tidsmässigt utrymme för elevers kulturskoleundervisning.

Ytterligare en vanlig anledning till samverkan är de *gemensamma kulturprojekt* som finns mellan skola och kulturskola, där resurser behöver samordnas och koordineras. Omkring 41 procent anger detta område, en högre andel kommunal administration (66 procent) än kulturskolchefer och grundskolerektorer (41 procent resp. 30 procent).

Även i SKR:s kartläggning från 2016 kunde det konstateras att lokalplanering/ schemaläggning och gemensamma kulturprojekt var vanliga typer av samverkan mellan aktörerna.

Delar av samverkan som rör långsiktiga och kontinuerliga dialoger mellan parterna – till exempel gemensam skolledning eller gemensamma arbetslag – bedöms inte vara särskilt vanliga samverkansformer (15 procent resp. 8 procent). Den stundtals avsaknade strukturen för gemensamma och långsiktiga dialoger var något som kunde identifieras i fallstudierna. Samverkan upplevdes inte sällan som "här och nu" och med fokus på att lösa hastigt uppkomna frågor – till exempel dubbelbokning av lokal i skolan eller schemafrågor som kräver praktisk samordning i vardagen. I fallstudierna lyfte några kulturskolechefer också att den proaktiva planeringen skulle kunna utvecklas mellan aktörerna – inte minst när det gäller att hitta gemensamma och strategiska dialoger som syftar till att parterna ska nå gemensamma mål. Nedan följer några citat från fallstudierna som visar på utmaningar kopplat till samverkan runt lokaler och schemaläggning.

"Det finns ingen dialog på förvaltningsnivå – ingen regelbundenhet. Det är inte en fråga på agendan – då diskuteras den inte heller. Det behöver inte betyda att det blir dåligt, vi sköter det på rektorsnivå ändå. Men det skulle kunna förbättras – jag skulle önska det."

"I början när man ska få ihop schemat är det lite pussel. Jag har sett till att det finns en kontaktperson på varje skola. Är det något kan vi vara flexibla."

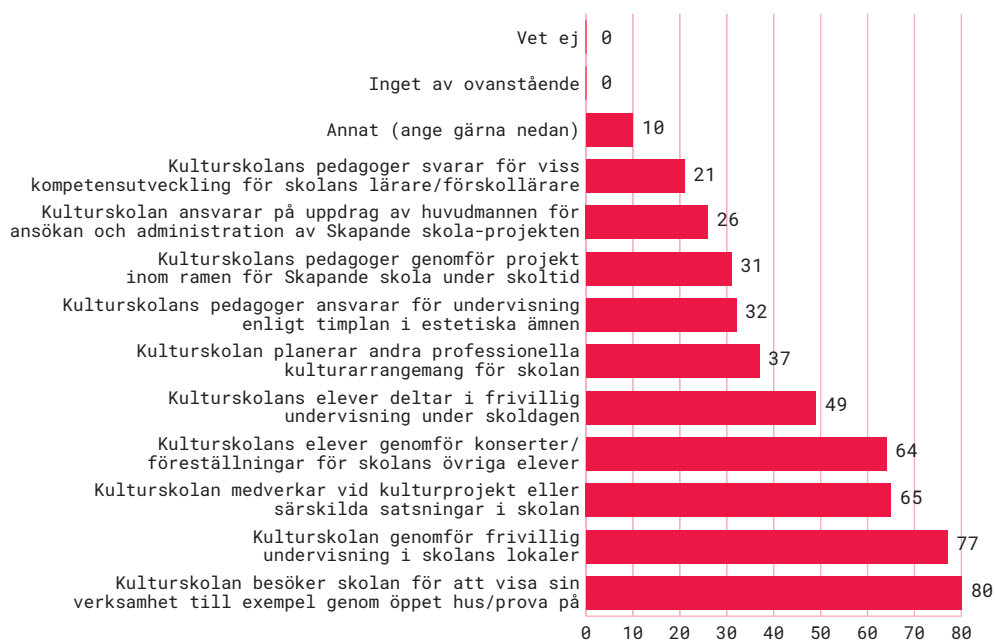
"Det kan ibland vara svårt att få ihop lokaler när vi kommer flera lärare som vill ha en lokal samma tid. Det kan bli lite knivigt, men det brukar lösa sig."

Urval av citat från kulturskolechefer i fallstudierna.

Hög grad av samverkan kring undervisning

När det kommer till den samverkan som sker kopplat till undervisning så finns det många olika typer av aktiviteter som är relativt vanligt förekommande.

Diagram 7. Vilken typ av samverkan förekommer mellan skola och kulturskola som rör undervisning? Frågan ställdes till grundskolerektorer och kulturskolechefer. Flera svarsalternativ kunde väljas.

Kulturskola i samverkan

Skolans lokaler är en vanlig samverkansyta, där kulturskolan gör besök i skolorna för att *visa sin verksamhet* (80 procent) eller för *frivillig undervisning* (77 procent). Andra vanliga samverkansformer för undervisning handlar om att *kulturskolan medverkar vid kulturprojekt eller särskilda satsningar i skolan* (65 procent) och att kulturskolans *elever genomför konserter/föreläsningar för skolans övriga elever* (64 procent).

Utifrån de två frågorna som rör samverkans innehåll som presenteras i diagram 6 och 7 framkommer en bild av att det är mer vanligt med samverkan rörande undervisning än samverkan rörande organisation och planering. Generellt sett anger en totalt högre andel av respondenterna att det förekommer olika former av samverkan rörande undervisning än organisation och planering.

Kulturskolan har många olika initiativ som bygger på att verksamheten är närvarande i skolan. Det förutsätter att kulturskolan upprätthåller en god dialog med grundskolerektorer och lärare – något som ställer krav på såväl en god personkemi som anpassningsförmåga från bägge parter. Utifrån fallstudierna ser vi att detta inte alltid är enkelt. Delvis utifrån att vissa skolor är restriktiva med att låta elever lämna skolans lektioner för frivillig kulturskoleundervisning, och att kulturskolan behöver anpassa sig utifrån skoldagens schema. Nedan följer några citat från fallstudierna som beskriver de utmaningar som kan uppstå i dialogen mellan kulturskolan och grundskolan när det handlar om att få till tid för kulturskoleundervisning.

"Det kommer inte gå att det krockar med den ordinarie verksamheten. De missar undervisning. Det behöver ske i nära anslutningar till att skolan slutar."

"Det har varit svårt med schemat ibland, några elever har ibland spelat under för många lektioner."

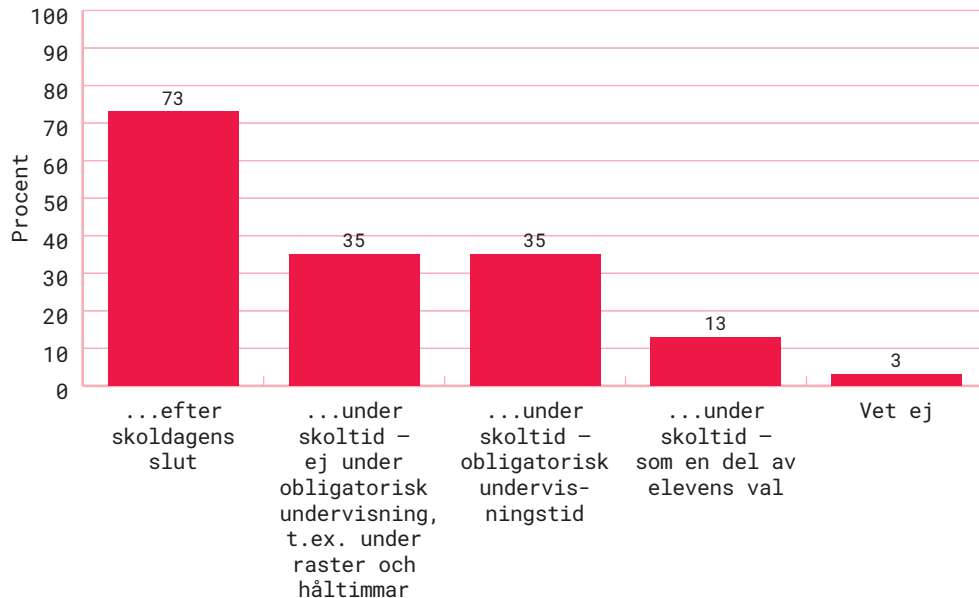
"Jag upplever att vi har en kulturskola som försöker att hitta vägar för att skapa förutsättningar för att elever ska få ta del av kulturskolans utbud."

Urval av citat från grundskolerektorer i fallstudierna.

Kulturskolan nyttjar oftast lokalerna efter skoltid

Den största delen av den frivilliga undervisningen som sker i skolans lokaler sker efter skoldagens slut. Cirka tre av fyra grundskolerektorer uppger att den frivilliga undervisningen sker efter skoldagen. Ungefär en tredjedel av rektorerna uppger att undervisning sker under skoltid, men inte under ordinarie undervisningstid (t.ex. under raster eller under håltimmar). En lika stor andel av rektorerna anger att frivillig undervisning i skolans lokaler sker under den obligatoriska undervisningstiden.

Diagram 8. Om kulturskolan bedriver undervisning som är frivillig för barnen att delta i inom skolans lokaler, sker det då... Frågan ställdes till grundskolerektorer. Flera svarsalternativ kunde väljas.

Även om det är vanligast att frivillig kulturskoleundervisning sker efter skoldagens slut, är det alltså inte ovanligt att undervisning förläggs på skoltid och under obligatoriska lektioner. I fallstudierna framkom en viss oro bland kulturskolorna att grundskolorna framåt kommer anta en mer restriktiv hållning till att tillåta elever lämna lektioner för frivillig undervisning. Kulturskolecheferna ser det inte som ett hinder för utveckling av samverkan – men som en fråga som kan skapa oro och tveksamheter som behöver hanteras gemensamt mellan kulturskolan och grundskolan för att säkerställa barns tillgång till undervisning i estetiska och kulturella ämnen.

"Det mörka molnet – Skolinspektionens svar. Jag ser att det påverkar vissa negativt."

"Samarbetet med skolorna kommer att fungera – vi måste hitta lösningar tillsammans. Det jag oroar mig för är politiken – blir mer och mer svartvitt och tingan-de från skolan."

Urval av citat från kulturskolechefer i fallstudierna.

2.3 Formalisering av samverkan

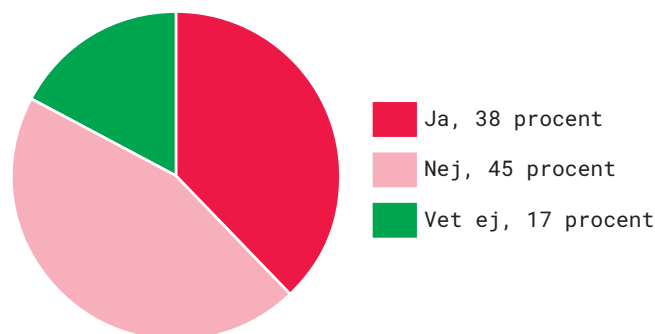
Vad finns det för beslut eller överenskommelser som styr hur samverkan ser ut? I detta avsnitt redovisar vi hur vanligt det är med politiska beslut eller andra typer av formella och/eller informella regleringar för samverkan. I avsnittet avslutar vi med att redovisa hur respondenterna ser på förhål-landet mellan kulturskola och skola.

Formalisering utifrån politiska beslut

Samverkan mellan skola och kulturskola kan vara mer eller mindre formaliserad. Till exempel kan samverkan finnas reglerad i formella dokument – såsom via samverkansavtal, politiska beslut eller andra typer av riktlinjer som reglerar hur ett utbyte mellan parterna ska se ut. Samverkan kan också ske utifrån mer informella utgångspunkter, såsom av tradition (aktörer har "alltid" arbetat på ett visst sätt tillsammans) eller informella strukturer, till exempel genom goda relationer på chefsnivå mellan kulturskolechef och grundskolans rektorer.

I undersökningen ställdes frågan om det finns politiska beslut om samverkan mellan kulturskola och skola som påverkar samverkan på olika sätt. Frågan ställdes enbart till kommunal administration. Vi kan konstatera att politiska beslut om samverkan delvis förekommer i kommunerna. Cirka fyra av tio (38 procent) uppger att politiska beslut finns, och strax under hälften (45 procent) anger att det inte finns. En relativt hög andel (17 procent) är osäkra på om det finns beslut eller inte.

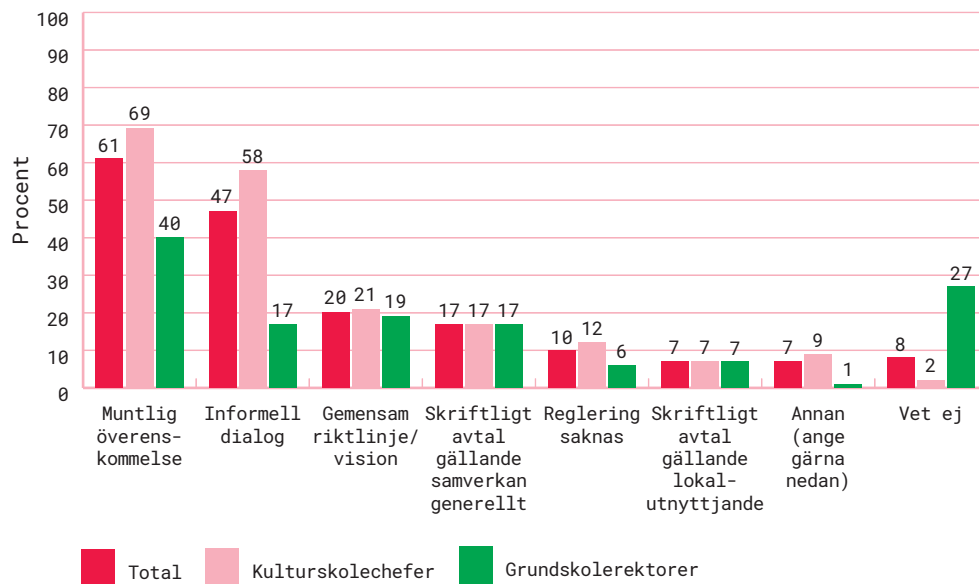
Diagram 9. Har kommunen ett politiskt beslut om samverkan mellan skola och kulturskola? Frågan ställdes till kommunal administration.

Denna fråga ställdes även till kulturskolor i SKR:s undersökning från 2016. Då svarade 44 procent av kulturskolorna att det finns ett politiskt beslut om samverkan, och en lägre andel (12 procent) var osäkra ("Vet ej"). Alltså var det något högre andel bland kulturskolor från undersökningen 2016 som angav att det fanns ett politiskt beslut om samverkan, än vad det är i denna undersökning. Detta skulle antingen kunna handla om att dessa beslut inte gäller längre eller att det finns viss otydlighet i vad som är ett politiskt beslut kring samverkan respektive inriktning eller riktlinjer kring samverkan.

I fallstudierna uttrycktes det från vissa kulturskolechefer att formaliserade beslut, till exempel via avtal för samverkan, skulle kunna vara ett sätt att utveckla systematiken för samverkan mellan skola och kulturskola. Som exempel nämndes avtal som reglerar hur lokaler skulle kunna nyttjas, och avtal som reglerar hur samverkan generellt sett skulle se ut på kort och lång sikt. Skriftliga avtal för samverkan tycks dock i dagsläget vara relativt ovanligt.

Diagram 10. I vilken form regleras samverkan mellan kulturskola och skola? Frågan ställdes till kulturskolechefer och grundskolerektorer. Flera svarsalternativ kunde väljas.

I enkätundersökningen ställdes frågan till kulturskolechefer och grundskolerektorer om i vilken form som samverkan regleras. Av diagram 10 framgår att det vanligaste sättet som samverkan uppges vara utformad är genom olika former av muntliga överenskommelser (61 procent) eller informella dialoger (47 procent). Totalt 17 procent av totalen anger att skriftliga avtal förekommer. Värt att notera är också att grundskolerektorer i högre utsträckning inte har kännedom om hur samverkan regleras jämfört med kulturskolechefer (27 procent av rektorerna svarar "Vet ej").

Att överenskommelser sker muntligen och informellt ställer krav på goda relationer mellan individer. Utifrån fallstudierna kunde vi se att flera kulturskolor uttryckte att det är centralt att kulturskolan upprätthåller och/eller utvecklar relationerna med rektorerna på skolorna för att arbetet ska fungera smidigt.

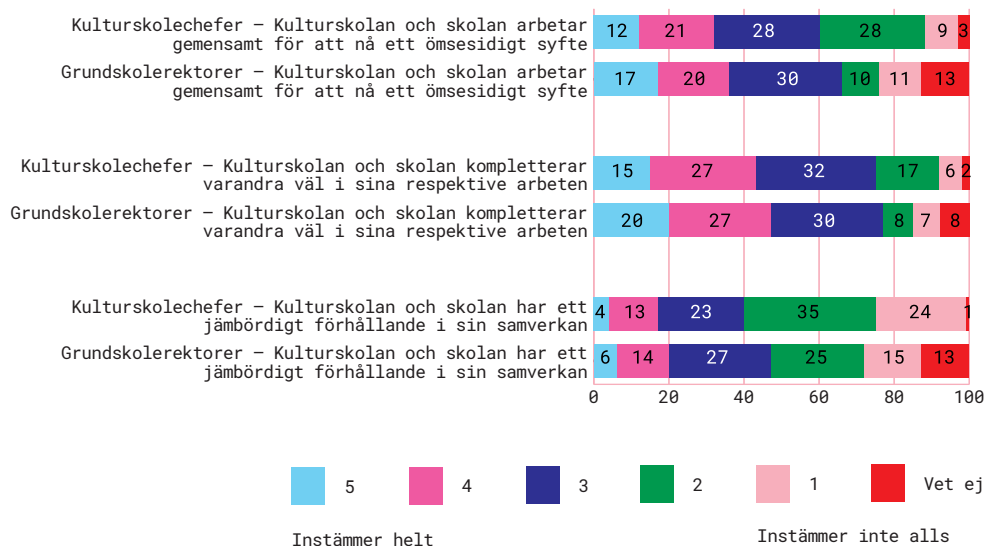
Kulturskola och skola upplevs inte som jämbördiga

Den goda informella dialogen förutsätter ofta såväl god personkemi som en god anpassning mellan verksamheterna. I fallstudierna upplevde flera kulturskolechefer att kravet på anpassning framförallt ligger på kulturskolan, som ofta behöver utgå från skolans premisser (t.ex. genom att löpande anpassa undervisningstid till elevernas skolschema). Att förhållandet mellan kulturskola och skola inte alltid bygger på samma anpassningsgrad kunde identifieras även i SKR:s undersökning från 2016. En slutsats från den undersökningen var att intresset för samverkan var störst från kulturskolan som oftast tar initiativ till gemensamma aktiviteter.

För att ytterligare undersöka förhållandet mellan kulturskola och skola ställdes i denna undersökning ett antal frågor rörande relationen mellan kulturskola och skola.

Kulturskola i samverkan

Diagram 11. Ta ställning till följande påståenden avseende förhållandet i samverkan mellan skola och kulturskola. Frågan ställdes till kulturskolechefer och grundskolerektorer.

I en av frågorna fick grundskolerektorer och kulturskolechefer ta ställning till ett antal påståenden rörande förhållandet i den samverkan som finns. Påståendena handlade om 1) huruvida kulturskola och skola arbetar gemensamt för att nå ett ömsesidigt syfte, 2) om parterna kompletterar varandra och 3) om kulturskola och skola har ett jämbördigt förhållande i sin samverkan.

Vi kan utifrån resultatet konstatera att:

- Från såväl kulturskola som skola upplever runt en tredjedel att "kulturskolan och skolan arbetar gemensamt för att nå ett ömsesidigt syfte" (andel "instämmer", alternativ 4 + 5).
- En något högre andel grundskolerektorer än kulturskolechefer upplever att skola och kulturskola "kompletterar varandra väl i sina respektive arbeten".
- En totalt sett låg andel anser att det finns ett "jämbördigt förhållande" i den samverkan som finns.

En samverkan mellan aktörer bygger på att aktörerna kompletterar varandra på ett ändamålsenligt sätt. En aktör som involveras i en samverkan behöver i någon mån få ut något av samarbetet samt kunna bidra i det gemensamma arbetet.

Delvis verkar skola och kulturskola komplettera varandra i sin samverkan, men trots det så tycks det jämbördiga förhållandet inte alltid finnas. Det sker heller inget större gemensamt arbete för att nå gemensamma uppsatta syften. Sannolikt har skolans obligatoriska uppdrag betydelse i sammanhanget, då fokus för skolans del hamnar på den obligatoriska undervisningen. Skolans fokus och prioritering behöver därför kulturskolan på olika sätt hantera för att nå de mål som ligger inom det egna uppdraget, vilket upplevs som en utmaning för kulturskolan.

2.4 Syfte och förutsättningar för samverkan

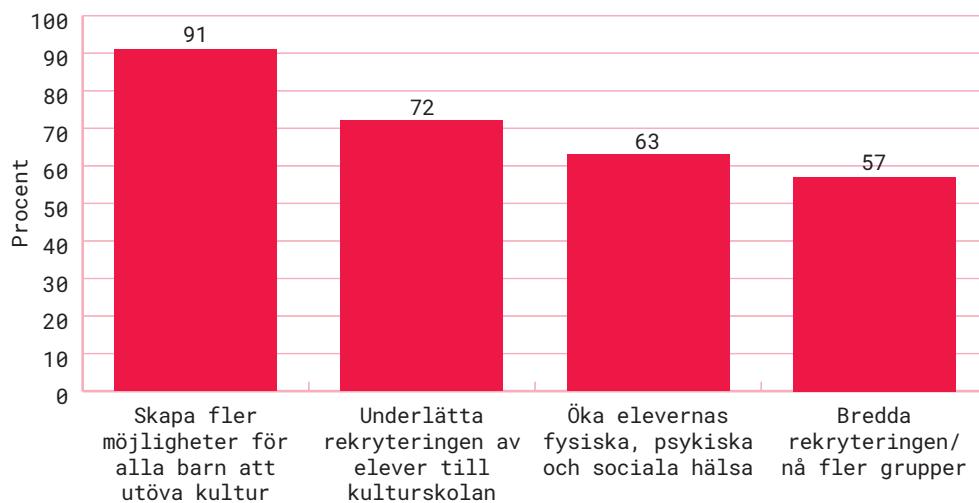
Vad är syftet med en samverkan mellan skola och kulturskola? I följande avsnitt presenteras de vanligaste syftena som respondenterna anser vara viktiga utgångspunkter för att arbeta tillsammans. I avsnittet redovisas också kulturskolechefers syn på vilka aktörer som kan behöva involveras ytterligare för att stärka förutsättningarna för samverkan.

Samverkan syftar till att skapa fler möjligheter för alla barn att utöva kultur

När respondenterna fick ange huvudsakligt syfte med samverkan tycks det finnas en samstämmighet om att samverkan ska skapa fler möjligheter för alla barn att utöva kultur (91 procent av kulturskolecheferna, 85 procent av grundskolerektorerna och 90 procent inom kommunal administration). I övrigt skiljer sig svaren åt något mellan grupperna.

För kulturskolechefer (se diagram 12) är det viktigt att samverkan syftar till att skapa fler möjligheter för barn att utöva kultur. Kulturskolecheferna anger också att samverkan kan syfta till att underlätta kulturskolans rekrytering. Andra viktiga syften till samverkan uppges vara att öka elevernas fysiska, psykiska och sociala hälsa samt för att bredda rekrytering/nå flera grupper.

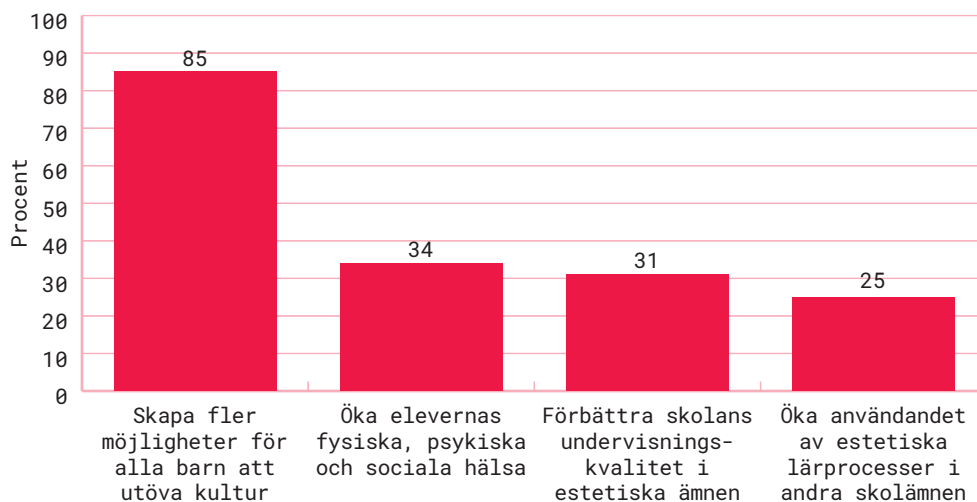
Diagram 12. Vad är huvudsakligt syfte med samverkan mellan kulturskola och skola? Frågan ställdes till samtliga tre respondentgrupper. Diagrammet nedan redovisar de fyra vanligaste svaren från kulturskolechefer. Flera svarsalternativ kunde väljas.

Även för grundskolerektorer är det viktigaste syftet att skapa fler möjligheter till kulturutövande för alla barn (diagram 13). Detta syfte är mer än dubbelt så vanligt som det näst vanligaste syftet, som är att förbättra elevernas fysiska, psykiska och sociala hälsa. Andra viktiga syften handlar om att förbättra skolans undervisningskvalitet i estetiska ämnen och att bättre utnyttja kulturskolans kompetens.

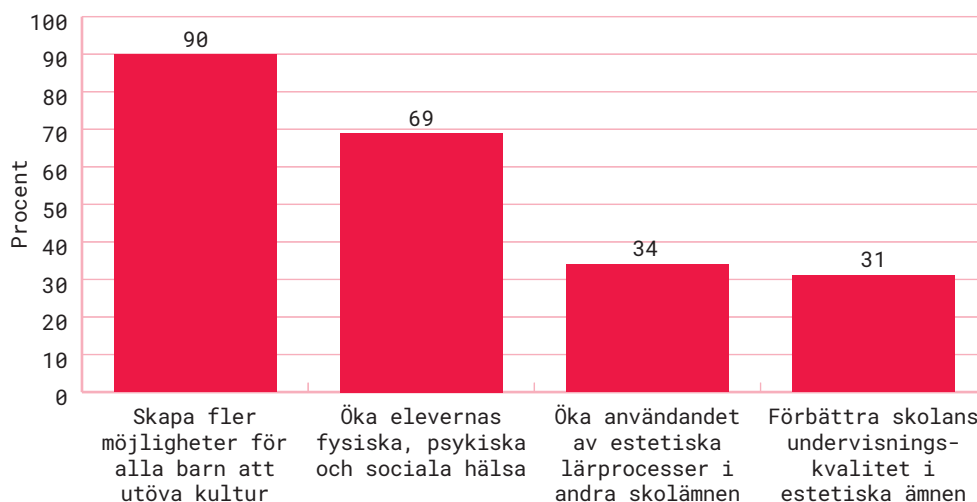
Kulturskola i samverkan

Diagram 13. Vad är huvudsakligt syfte med samverkan mellan kulturskola och skola? Frågan ställdes till samtliga tre respondentgrupper. Diagrammet nedan redovisar de fyra vanligaste svaren från grundskolerektorer. Flera svarsalternativ kunde väljas.

Avslutningsvis finns det även på huvudmannanivå i kommunen ett fokus på att skapa fler möjligheter för alla barn att utöva kultur (diagram 14). Andra viktiga syften handlar om att förbättra elevernas fysiska, psykiska och sociala hälsa.

Diagram 14. Vad är huvudsakligt syfte med samverkan mellan kulturskola och skola? Frågan ställdes till samtliga tre respondentgrupper. Diagrammet nedan redovisar de fyra vanligaste svaren från kommunal administration. Flera svarsalternativ kunde väljas.

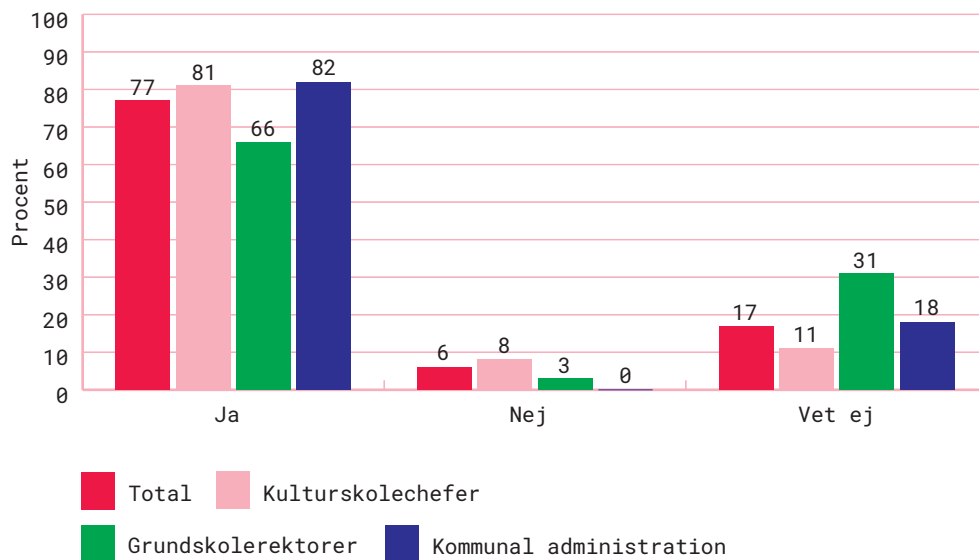
De olika aktörernas perspektiv har alltså en viss betydelse för vilket syfte som är viktigt. Såväl kulturskola som skola och kommun tycks dock ha en gemensam utgångspunkt i att samverkan bör ske för elevens utveckling. Det tycks också finnas en god förståelse för kulturutövandets betydelse för elevens psykiska, fysiska och sociala hälsa.

Tre av fyra anser att syftet med samverkan uppnås

Samverkan tycks alltså ske med liknande övergripande syften om att skapa utökade möjligheter för barn och ungdomar att utöva kultur. Men uppnås syftet med samverkan?

I diagrammet nedan redovisas resultatet på en fråga om huruvida syftet med samverkan uppnås.

Diagram 15. Uppnås syftena med samverkan? Frågan ställdes till samtliga tre respondentgrupper.

Totalt sett uppger en hög andel (77 procent) att syftet med samverkan i någon form uppnås. Kulturskolechefer och kommunal administration anger i något högre utsträckning att syftet uppnås jämfört med grundskolerektorer. Det framgår också att grundskolerektorer i högre utsträckning svarar att de inte vet om syftet uppnås eller inte. Flera respondenter som har svarat "Ja" på frågan tillägger i öppna kommentarer att syftet delvis är uppfyllt, men att det finns mer att utveckla.

Att en högre andel grundskolerektorer inte upplever sig känna till om syftet med samverkan uppnås skulle kunna ha att göra med att viljan och initiativet till att samverka generellt sett är starkare från kulturskolan, som i och med detta har något av ett "ägandeskap" över syftet med den samverkan som finns. Här finns det dock anledning att fundera på om skola och kulturskola, genom en mer utvecklad dialog dem emellan, kan formulera *gemensamma* syften med samverkan – för att säkerställa att båda parter konkret drar nytta av utbytet.

Rektorer kan involveras ytterligare

För att elever ska kunna ta del av kulturskoleverksamhet behövs olika aktörer som kan underlätta möjligheterna till kulturutövande. Detta är inte minst viktigt i små orter eller glesbygdskommuner där avstånden är större. Som exempel kan nämnas anpassade tider för skolbussar som kan vara betydelsefullt för att elever ska kunna ta sig till kulturskolan. Det kan också handla om att andra aktörer runt eleven – till exempel lärare, föräldrar eller rektorer – arbetar för att underlätta en kulturskoleundervisning.

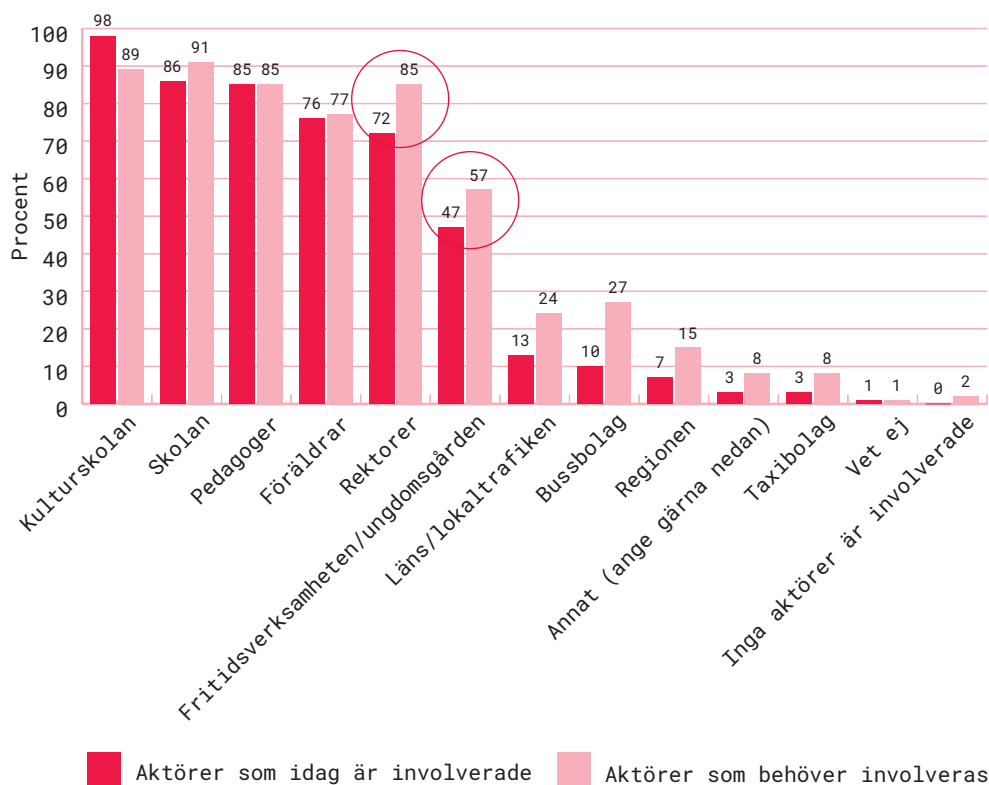
Kulturskola i samverkan

För att förstå vilka aktörer som idag är involverade – och vilka aktörer som skulle kunna behöva involveras – för att elever ska kunna få tillgång till kulturskolan ställdes två frågor kring detta i undersökningen. Frågorna riktades till kulturskolechefer.

Diagram 16. Frågorna ställdes till kulturskolechefer. Flera svarsalternativ kunde väljas.

Fråga 1: Vilka av dessa aktörer är idag involverade för att eleverna ska kunna ta del av kulturskoleverksamhet under eller i anslutning till skoldagen?

Fråga 2: Vilka aktörer ser du behöver involveras i en samverkan för att barn och unga ska kunna ta del av kulturskoleundervisning under eller i anslutning till skoldagen?

Vanliga aktörer som av kulturskolecheferna anses behöva involveras är, av naturliga skäl, kulturskolan och skolan. Men även pedagoger, föräldrar och rektorer anses vara viktiga att involvera för att underlätta för eleverna.

Av diagrammet framgår att aktörer som bedöms behöva involveras ytterligare är rektorer och fritidsverksamhet/ungdomsgård (inringat) för att ytterligare öka möjligheterna till att barn och ungdomar tar del av undervisningen. Även läns/lokaltrafik och bussbolag skulle kunna involveras något mer i detta arbete. Här tycks det alltså, utifrån kulturskolans perspektiv, finnas förutsättningar att stärka samverkan ytterligare genom en ökad involvering av andra aktörer.

2.5 Utmaningar i samverkan och behov av utveckling

Vilka utmaningar upplever respondenterna rörande samverkan, och vilka behov finns för att stärka det gemensamma arbetet? Av undersökningen kan vi se att det finns olika typer av nyttor och vinster med att det finns en väl utvecklad samverkan mellan kulturskola och skola. Förutom att se till individens utveckling som helhet så nämns vinster i form av att på ett effektivare sätt hantera resurser – bland annat i form av pedagogers kompetens.

"Om man ser till hela elevens tillvaro, att få jobba med olika uttrycksformer – det gagnar skolan också. Både motoriskt och musikaliskt."

"Vi skulle behöva tänka i nya banor. Ta en ökad kostnad för att få in kulturskolans olika kompetenser i våra "vanliga" kompetenser. Vi skulle vinna mycket kunskapsmässigt på att gå den vägen."

Urval av citat från kommunal administration i fallstudierna.

I citaten lyfter huvudmännen att de ser behov av att stärka samverkan och "tänka i nya banor" för att på ett bättre sätt få in kulturskolans kompetens i grundskolans kärnverksamhet. En stärkt samverkan bedöms gynna såväl elever som kulturskolans och grundskolans verksamheter – både när det gäller kvalité i undervisning och resursåtgång i form av lokaler och kompetenser.

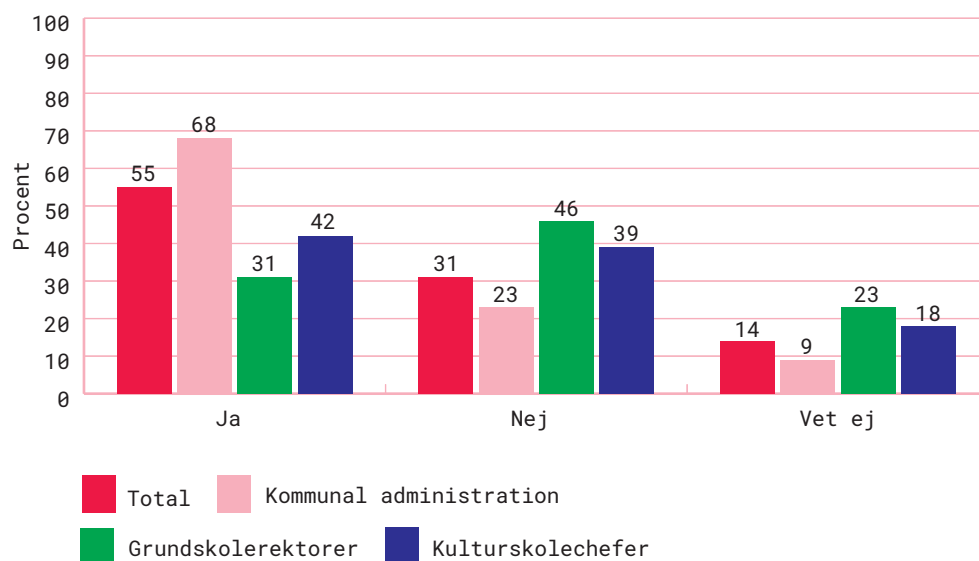
Det finns dock delar som talar för att parterna inte fullt ut får ut de nyttor som skulle kunna realiseras. Bland annat upplever respondenter att olika former av hinder begränsar samverkan. I följande avsnitt redovisas utmaningar och upplevda behov av utveckling inom samverkan. Avsnittet avslutas med ett resonemang om betydelsen av kulturskolans nämndtillhörighet för att skapa förutsättningar för samverkan.

Hinder för samverkan

När vi ställde frågan "Finns några särskilda hinder för att samverkan ska komma till, i så fall vilka?" kan vi konstatera att totalt drygt hälften av respondenterna ser att det finns hinder som begränsar samverkan – och att kulturskolechefer i särskilt hög utsträckning upplever att det finns hinder.

Kulturskola i samverkan

Diagram 17. Finns några särskilda hinder för att samverkan ska komma till, i så fall vilka? Frågan ställdes till samtliga tre respondentgrupper.

Nära sju av tio kulturskolechefer (68 procent) anger att det finns särskilda hinder för att samverkan ska komma till, vilket är en klart högre andel jämfört med grundskolerektorer (31 procent) och kommunal administration (42 procent).

Respondenterna fick i anslutning till frågan möjlighet att beskriva vilka hinder som finns. Bland *kulturskolecheferna* nämner flera att skolans uppdrag – som upplevs styras hårt av timplan, stärkta kunskapskrav och obligatorisk undervisningstid – begränsar förutsättningarna för ett gott samverkans klimat. De upplever att grundskolan i hög grad inte har tid för kulturskolan och därmed inte prioriterar dialog och gemensamt arbete. Andra hinder som nämns är den stramare tolkningen av skollagen som begränsar elevernas möjlighet att gå ifrån skolans lektioner för att få sin frivilliga undervisning i kulturskolan. Ytterligare faktorer som nämns som hinder för samverkan är brist på lokaler, ekonomiska begränsningar och brist på resurser/kompetens. Nedan följer några citat som bland annat visar den oro som finns till följd av begränsning av möjlighet till kulturskoleundervisning under skoltid.

"Möjlighet att ta elev från en grundskolelektion har minskat och denna minskade flexibilitet gör att vissa elever inte längre kan ta del av kulturskolans verksamheter."

"Alltför fyrkantiga regler, där Kulturskolan inte räknas som skola och undervisningen inte som undervisning utan som fritid/frånvaro från skolan. Det gör att rektorer och skolledning är rädda för att bli prickade för att samarbeta för mycket med kulturskolan."

"Gärna mer förståelse för vad kulturskolan faktiskt kan bidra med för elevernas utveckling."

"Skollagen som hindrar kulturskolans närvaro under skoltid!"

Urval av enkätens öppna svar från kulturskolechefer som har angett hinder för att samverkan ska komma till.

I SKR:s undersökning från 2016 gavs en liknande bild från kulturskolan. I en flervälsfråga angavs då brist på tid för gemensam planering som ett relativt vanligt förekommande hinder (60 procent), men även brist på lokaler/teknik (56 procent) och en låg prioritering av estetiska ämnen inom skolan (54 procent).

Från *grundskolerektorernas* perspektiv nämns tidsbristen som en central faktor som begränsar möjligheten till samverkan. Andra uttryckta aspekter är ekonomiska begränsningar och utmaningar med att tillgängliggöra lokaler. Grundskolerektorerna lyfter också att de mål som skolan har och den undervisningstid som varje elev måste få delvis blir konkurrerande med kulturskolans verksamhet. Ytterligare en aspekt som tas upp av flera är att de inte har naturliga dialoger på ledningsnivå eftersom kulturskolan inte sitter med i skolledningen.

"Lokalbekymmer", "Målträngsel"

"Tiden som kulturskolan har synkar inte alltid med tiden skolan kan ge."

"Tidsaspekten. Hur man ska hinna med alla olika uppdrag. Strukturella frågor är ett hinder."

"Ledning för kulturskolans verksamhet finns inte i samma organisation som skolledningen."

Urval av enkätens öppna svar från grundskolerektorer som har angett hinder för att samverkan ska komma till.

Från det *kommunala huvudmannaperspektivet* nämns att det finns brister i grundskolans och kulturskolans planering och engagemang för att få till en fungerande samverkan. Huvudmannaföreträdarna framför att ett något inåtvänt fokus på den egna verksamheten påverkar förutsättningarna för samverkan. Det ses som olyckligt då en stärkt samverkan skulle gynna såväl eleverna som skolans och kulturskolans verksamheter, ur ett kvalitét och resursperspektiv.

De kommunala företrädarna betonar att de känner till uppfattningen att kulturskolan tar tid från den ordinarie undervisningen. Samtidigt ser det ett värde av kulturskolans aktiviteter för barns utveckling. Det krävs därmed både förståelse, närmare samverkan och en förmåga att hitta lösningar som säkrar elevens obligatoriska undervisning och samtidigt möjliggör tid för frivillig undervisning, i nära anknytning till skoldagen.

"Öintresse från skolledning och lärare för samarbete eller att avsätta tid för eleverna att delta. Öintresse från kulturskolans ledning och pedagoger att kliva in i skolan. Dålig långsiktig planering från bägge sidor för att kulturupplevelser ska bli en fungerande & självklar del av skola och undervisning."

"Det finns många inom skolan som tycker att kulturskolan tar för mycket av undervisningstiden."

"Vikten av att alla elever får den undervisningstid de är garanterade – kulturskolans verksamhet/aktiviteter kan konkurrera om elevernas undervisningstid."

"Många skolor är alldeles för fokuserade på ämnesmålen."

Urval av enkätens öppna svar från kommunal administration som har angett hinder för att samverkan ska komma till.

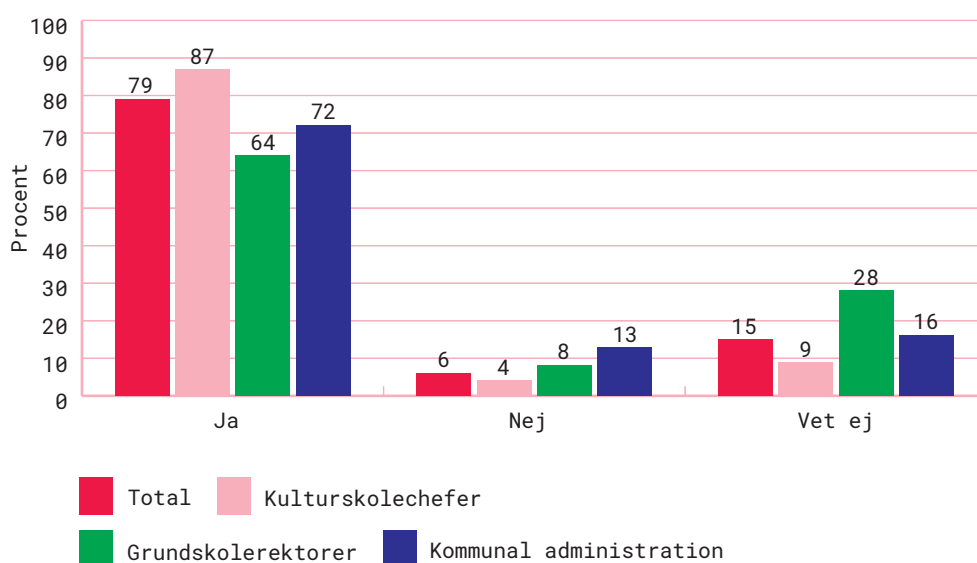
De hinder som nämns utgår ofta från att den "egna" verksamheten på olika sätt begränsas. För kulturskolans del är upplevelsen delvis att skolans/skollagens syn på frivillig undervisning i skolan och under skoltid hämmar samverkan. Från skolans perspektiv finns en upplevelse att den egna verksamhetens mål inte medger tid åt en utvecklad samverkan. Från kommunens perspektiv nämns

såväl skolans som kulturskolans verksamhetsfokus och brist på långsiktig gemensam planering som hinder för samverkan. Den kommunala sidan lyfter samtidigt bilden att en stärkt samverkan skulle gynna båda verksamheterna.

En stor majoritet anser att samverkan behöver utvecklas

Att det finns hinder som behöver hanteras visar sig också när respondenterna får bedöma utvecklingsbehovet för samverkan. Nästan 80 procent av samtliga respondenter anger att samverkan mellan skola och kulturskola bör utvecklas.

Diagram 18. Bör samverkan mellan skola och kulturskola utvecklas? Frågan ställdes till samtliga tre respondentgrupper.

I diagram 18 framgår att kulturskolecheferna i något högre utsträckning (87 procent) ser utvecklingsbehov jämfört med grundskolerektorer (64 procent) och kommunal administration (72 procent). En högre andel grundskolerektorer har svarat "vet ej" på frågan, något som skulle kunna ha att göra med att dessa i högre grad är osäkra på utvecklingsbehovet eller inte har tillräckligt god bild om den befintliga samverkan för att kunna bedöma behov av utveckling.

Respondenterna fick i en efterföljande öppen fråga resonera om på vilket sätt de ser att samverkan bör utvecklas.

Här anger många *kulturskolechefer* att behov av utveckling berör inställningen till kulturskolan och att kulturskolan i högre utsträckning bör ses som en viktig resurs till skolan. Flera uttrycker också behov av att skola och kulturskola i högre grad arbetar utifrån gemensamma målsättningar och nära varandras verksamheter. Flera kulturskolechefer nämner även strukturer och rutiner för samverkan, bland annat för dialog och kommunikation.

"Att man i ännu högre grad ser kulturskolan som en resurs."

"Att kulturskolan får fasta lokaler på skolorna och blir både synlig och nära barn/föräldrar."

"Bättre struktur för kontinuerlig dialog.", "Mer intresse, kunskap och initiativ från skolan."

"Gemensamma mål. Gemensam planering. Gemensamma pedagoger i t.ex. musik och rytmik."

Urval av enkätens öppna svar från kulturskolechefer som har angett på vilket sätt samverkan bör utvecklas.

Från *grundskolans* perspektiv lyfts bland annat behovet av ett närmare samarbete för att kunna använda kulturskolans kompetens i skolans kärnverksamhet, i specifika projekt och under fritidshemstiden. En närmre samverkan kan även bidra till skolans kompetensutveckling inom undervisning i kulturella och estetiska ämnen. Ett annat utvecklingsområde som nämns handlar om att skapa tidsutrymme för såväl skola som kulturskola att bygga struktur och förståelse för varandras verksamheter.

"Kulturskolans kompetenser kan bättre nyttjas under skoltid, t.ex. vid temaarbeten, körverksamhet och aktiviteter under fritidstid."

"Fortsätta att förbättra struktur och förståelse för varandras verksamheter."

"Framför allt måste det finnas tid att diskutera. Stora vinster skulle kunna göras för eleverna om man minskade gapet mellan skola och kulturskola."

Urval av enkätens öppna svar från grundskolerektorer som har angett på vilket sätt samverkan bör utvecklas.

Från det *kommunala huvudmannaperspektivet* kan vi se att utvecklingsområden huvudsakligen handlar om att tid och fokus bör ligga på det gemensamma arbetet. Här nämns både gemensamma målbilder och ett utökat gemensamt samarbete kring lärprocesser.

"Att tid avsätts för att samverkan ska fungera, framför allt vad gäller schema- och lokalfrågor."

"Gemensamt måldokument.", "Gemensam målbild, planering, styrning och ledning."

"Ett gemensamt arbete kring konstarter och estetiska lärprocesser främjar barns utveckling liksom möjligheter att nå målen i grundskolan."

Urval av enkätens öppna svar från kommunal administration som har angett på vilket sätt samverkan bör utvecklas.

Från kulturskolans perspektiv tycks det alltså vara särskilt viktigt att förbättra skolans intresse och inställning till kulturskolans verksamhet. Från grundskolans perspektiv finns å andra sidan upplevelser att tiden inte alltid räcker till för att kunna ta initiativ till att utveckla samverkan, men att den skulle kunna tillföra värden i form av bland annat viktig kompetens till skolan. Från kommunens perspektiv betonas det gemensamma arbetet framåt som en viktig utgångspunkt för att utveckla aktörernas samverkan med varandra.

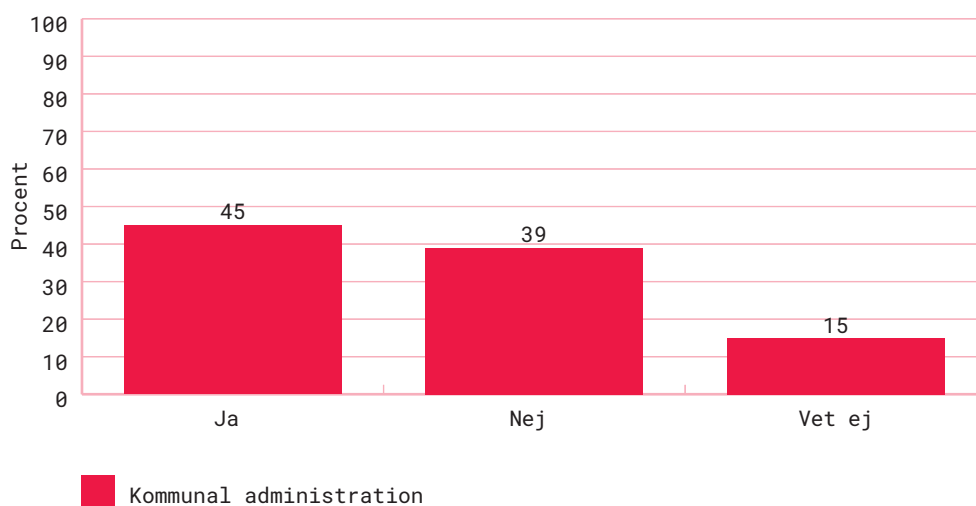
Övergripande kan vi konstatera att det tycks finnas behov och vilja av ökad dialog och samtal mellan parterna som berör hur samverkan bör se ut – både på kort och på lång sikt. För att stärka samverkan framåt kan det här finnas anledning att se över hur en systematisk och strukturerad dialog kan utvecklas mellan aktörerna för att etablera vissa gemensamma utgångspunkter för samverkan (utan att dessa nödvändigtvis står i konflikt med verksamheternas specifika mål). Denna typ av dialog skulle förslagsvis kunna bygga på ett antal grundfrågor rörande samverkan, exempelvis utifrån nuläge och böräge/behov, och involvera såväl skola som kulturskola och ledningen i kommunen.

Nämndtillhörighet tycks ha betydelse

Utöver de faktorer som har nämnts i tidigare avsnitt finns även andra faktorer som kan påverka hur samverkan ser ut och fungerar. En organisatorisk faktor som vi i fallstudierna identifierade som möjligt påverkande är kulturskolans respektive skolans nämndtillhörighet i kommunen. Även resultaten i SKR:s undersökning från 2016 tydde på att nämndtillhörigheten (och även förvaltningstillhörigheten) kunde ha betydelse.

För att ytterligare få förståelse för denna aspekt ställde vi i enkätundersökningen en fråga till de kommunala huvudmännen rörande om nämndtillhörigheten har betydelse för samverkan mellan skola och kulturskola.

Diagram 19. Har kulturskolans nämndtillhörighet betydelse för samverkan mellan skola och kulturskola i kommunen? Frågan ställdes till kommunal administration.

Drygt fyra av tio chefer i kommunen bedömer att nämndtillhörighet har betydelse för samverkan, och knappt fyra av tio upplever att nämndtillhörighet inte har betydelse. När cheferna får utveckla resonemangen rörande nämndtillhörighet framkommer att gemensam nämndtillhörighet bedöms både kunna stärka och stävja samverkan. De allra flesta beskriver att en gemensam nämnd har underlättat politiska beslut kring samverkan. Även gemensam förvaltning bedöms påverka samverkan positivt. Det finns dock även några som nämner att en gemensam förvaltningstillhörighet eller gemensam nämndtillhörighet kan resultera i att kulturskolans område nedprioriteras med förmån för skolans frågor. Bland svaren nämns bland annat följande.

"Har betydelse när det gäller möjligheten att få igenom politiska beslut kring samverkan eftersom politikerna sitter i olika nämnder. I vårt fall har initiativet kommit underifrån, dvs vi på förvaltningarna har uppvaktat politikerna, sett till att vi fått komma på nämndsammanträdena och informera m.m."

"I vår kommun finns vi i samma förvaltning, vilket främjar samverkan."

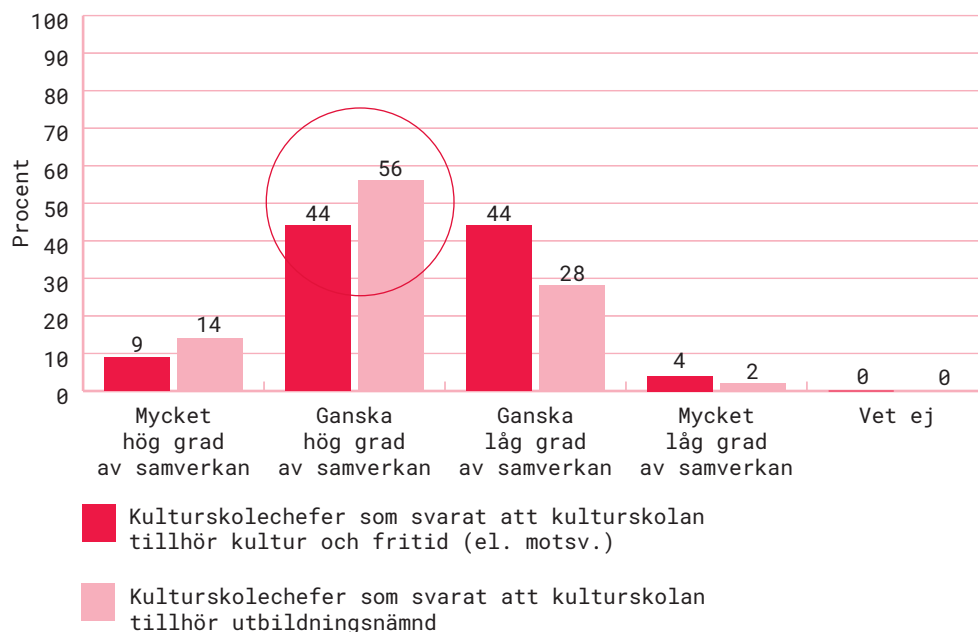
"Ja, men inte otvetydigt. Gemensam förvaltningstillhörighet kan vara viktigare. Politikens förmåga att se helheten är lika avgörande. Gemensam nämndtillhörighet kan också göra att kulturskolefrågorna prioriteras ned i förhållande till skolan."

"Olika nämndtillhörighet försvårar beslutsfattande."

Urval av enkätens öppna svar från kommunal administration som har angett på vilket sätt nämndtillhörighet har betydelse.

Tittar vi närmare på nämndtillhörighet och svarsfördelning bland kulturskolecheferna i enkätundersökningen kan vi dock notera att samverkan tycks vara mer omfattande i de kommuner där kulturskolan tillhör samma nämnd som skolan. I diagrammet nedan visas kulturskolechefers upplevda omfattning av samverkan utifrån den nämnd kulturskolan tillhör i kommunen.

Diagram 20. Hur omfattande är samverkan mellan skola och kulturskola? Frågan ställdes till kulturskolechefer.

Bland de kulturskolor som tillhör kultur- och fritidsnämnden (eller motsvarande) uppger drygt hälften (53 procent) av kulturskolecheferna att det finns en hög grad av samverkan (mycket hög + ganska hög grad). För de kulturskolor som tillhör utbildningsnämnden ser vi däremot att totalt sju av tio (70 procent) kulturskolechefer upplever att samverkan förekommer i hög grad.

Den gemensamma nämndtillhörigheten verkar alltså ha betydelse för samverkan, vilket kan tyckas vara logiskt utifrån att verksamheterna i högre utsträckning kan arbeta utifrån gemensamma utgångspunkter. En kulturskola som ligger under utbildningsnämnden kan ge ökade möjligheter till dialog mellan verksamheterna, vilket skapar förutsättningar till gemensamma samarbeten och initiativ. Däremot är nämndtillhörigheten sannolikt inte en avgörande faktor som styr hur förutsättningarna för samverkan ser ut – här påverkar rimligen alla de aspekter som nämnts i resultatet av denna kartläggning.

3. Slutsatser och rekommendationer

3.1 Slutsatser

Följande kapitel innehåller en sammanfattning av centrala iakttagelser och slutsatser från undersökningen. Kapitlet avslutas med ett antal rekommendationer för hur arbetet kan tas vidare i ett nästa steg.

Som nämnts inledningsvis är den kommunala kulturskolan sedan lång tid tillbaka en integrerad del av svenskt kulturliv och utbildningsväsende, och anses ha stor betydelse för såväl barn och unga som för samhället som helhet. Skola och kulturskola har traditionellt haft flera naturliga beröringspunkter i sina verksamheter och målsättningen med denna undersökning har varit att få kunskap om hur samverkan dem emellan ser ut och skulle kunna utvecklas.

För att få en bred förståelse för området har vi vänt oss till såväl kommunen centralt som till skola och kulturskola. Vi kan konstatera att det finns en god förståelse rörande betydelsen av att barn och ungdomar får möjlighet att utöva kultur – både för individens generella utveckling och för individens utveckling i det specifika kulturutövandet. Det finns också överlag en inställning om att samverkan mellan skola och kulturskola bör ske för att underlätta för eleven i dennes utveckling, samt för att bidra till bättre resursanvändning av såväl lokaler som kompetenser och pedagoger.

Nedan sammanfattas iakttagelser och slutsatser fördelat på fyra områden. Dessa områden rör samverkans omfattning, innehåll och former, villkor och förutsättningar samt struktur och organisation.

Samverkans omfattning

Samverkan mellan skola och kulturskola finns i någon form i de flesta av landets kommuner. Samverkan varierar dock i omfattning och inriktning, och flera olika aspekter påverkar hur omfattande samverkan är och hur den har utvecklats. Det finns skillnader mellan respondentgrupper, där en högre andel kulturskolechefer uppger att det finns en samverkan än grundskolerektorer. Omfattning av samverkan skiljer sig även åt mellan grundskolor och mellan kommuner, där samverkan upplevs vara mer utvecklad i mindre kommuner. Bland annat till följd av den närhet som finns mellan skolor, funktioner och roller. Detta bekräftas också i fallstudien, där kulturskolechefer och kommunal förvaltning lyfter att närheten mellan funktioner förenklar möjligheterna till samverkan.

- En slutsats är således att omfattning av samverkan skiljer sig åt mellan aktörer (skola/kulturskola). Ytterligare en slutsats är att samverkan tenderar att komma till när det finns incitament för samverkan. För mindre skolor eller i mindre kommuner krävs ofta ett samarbete för att kunna lösa frågor kring resurser och lokaler. Här är det lättare att få till en nära samverkan då det finns närhet mellan personer och därmed ofta väl uppbyggda relationer på individnivå, något som är vanligare i mindre kommuner.

Skillnader i samverkan kan också bero på skolledningens inställning till kulturaktiviteter för barn och ungdomar. Av naturliga skäl tenderar kulturskolorna att fokusera sitt arbete mot de skolor där rektorernas grundinställning underlättar en samverkan. Detta skulle kunna innebära att det blir svårt för kulturskolan att nå ut till de skolor där skolledningen har en mindre positiv inställning till att samarbeta.

- En ytterligare slutsats i detta är att dessa skillnader de facto skulle kunna påverka barn/ungas lika möjligheter att utöva kultur – oberoende av var de går i skolan. Här har den kommunala förvaltningen en viktig roll i att skapa förutsättningar för en mer jämlik tillgång till kultur för barn och unga.

Kulturskolechefer bedömer graden av samverkan generellt som högre än vad grundskolerektorer gör. Det finns sannolikt flera orsaker till detta. En förklaring skulle kunna vara att graden av samverkan kulturskola – skola skiljer sig åt från grundskola till grundskola – och kulturskolerektorerna tenderar att fokusera sitt arbete mot de grundskolor där det finns en mer positiv inställning. En annan förklaring kan vara att kulturskolan ofta samverkar med flera skolor i kommunen, vilket i sig skulle kunna bidra till att kulturskolechefer upplever samverkan som mer omfattande. Då en grundskolerektor endast har en kulturskola att samverka med torde denne uppleva att samverkansgraden är lägre än vad samma kulturskola upplever.

- En slutsats är därmed att den mer positiva bedömningen från kulturskolan troligen beror på att det skiljer sig mellan skolor samt att kulturskolan har fler aktörer att vända sig till jämfört med skolan.

Innehåll och former för samverkan

Undersökningen visar att samverkan har olika innehåll. En form för samverkan rör publika arrangemang. Det är relativt vanligt förekommande att kulturskolan medverkar vid kulturprojekt eller särskilda satsningar i skolan, samt att kulturskolans elever genomför konserter/föreställningar för skolans övriga elever. Ett annat exempel på samverkan gäller kulturskolans besök i skolorna för att visa sin verksamhet eller för att hålla frivillig undervisning. Ett tredje exempel på samverkan gäller lokaler, där skolan och kulturskolan delar begränsade lokaler.

- En slutsats vi kan dra av ovanstående är att den befintliga samverkan framförallt rör operativa och kortsiktiga frågor. Den täcker relativt få områden och avser områden där det finns ett direkt behov av samverkan med den ena eller andra aktören. Det kan handla om att i vardagen lösa lokalfrågor för elevers undervisning, ordna med ett uppträdande eller om att lösa uppkomna situationer rörande schemaläggning och personal.

Samverkan är i hög utsträckning informell och hanteras ofta utifrån olika former av muntliga överenskommelser. Formella regleringar såsom skriftliga avtal eller gemensamma riktlinjer är relativt ovanligt. Samverkan påverkas tydligt av goda relationer mellan individer i kommunen. Det blir därför viktigt för kulturskolechefer att upprätthålla goda relationer till skolledare.

- En slutsats vi drar av detta är att det finns en hög risk att samverkan blir personberoende när omfattningen och utformningen så tydligt beror på relationerna mellan ett begränsat antal personer (primärt rektorer och kulturskolechefer).

Av undersökningen framgår att det är ovanligt att skola och kulturskola har gemensamma strategiska forum för dialog om långsiktig inriktning. Det finns samtidigt en efterfrågan, framförallt från kulturskolechefer, av strukturer för dialog om hur skola och kulturskola bör arbeta tillsammans på kort och lång sikt. Det finns också en förståelse och vilja från flera rektorer att utveckla samverkan till att bli mer strategisk. Här lyfts särskilt behovet av att bättre förstå varandras verksamheter och nyttja gemensamma kompetenser. Samtidigt är det tidsbrist som lyfts som huvudsakligt argument bland rektorer som orsak till att detta inte sker idag. Även från huvudmannasidan lyfts behovet av att grundskolan och kulturskolan kommer varandra närmre, såväl för eleven som för verksamheter- nas bästa.

- Eftersom både kulturskola, skola och huvudman ser behov av en utvecklad och mer strategisk samverkan är en slutsats att aktörerna behöver stöd i att få till en mer strategisk dialog och planering. Här har både den kommunala förvaltningen och myndigheter såsom Kulturrådet möjlighet att stödja aktörerna med verktyg som kan utveckla samverkan till att bli mer strategisk.

Villkor och förutsättningar för samverkan

En faktor som påverkar graden av samverkan är de olika uppdragen som aktörerna har. De olika uppdragen innebär att skola och kulturskola arbetar utifrån olika villkor och förutsättningar. Detta kommer bland annat till uttryck i enkätundersökningen, där det framkommer att det är ovanligt att kulturskola och skola arbetar gemensamt för att nå ett ömsesidigt syfte. Bara en liten andel av kulturskolecheferna och grundskolerektorerna beskriver samverkan mellan skolan och kulturskolan som jämbördig. Kulturskolechefer upplever att kulturskolan i hög utsträckning får anpassa sin verksamhet och agera flexibelt i vardagen för att lösa uppkomna situationer, medan skolan i hög grad fokuserar på sitt skoluppdrag i form av ordinarie undervisning.

- En slutsats är att den ena verksamhetens frivillighet och den andra verksamhetens obligatoriska inriktning utgör en viktig anledning till att förhållandet inte blir likvärdigt. En upplevelse från kulturskolor är dessutom att det finns en risk att skolor blir alltmer restriktiva med frivillig undervisning i skolan under skoltid. Detta riskerar ytterligare att påverka förhållandet mellan parterna – och skulle i förlängningen kunna begränsa barns och ungdomars möjligheter att utveckla sina förmågor inom kulturen.

Tolkningen av skollagen bedöms ha en central betydelse i sammanhanget. Många kulturskolechefer beskriver skollagen som ett hinder för fortsatt utveckling av samverkan, och vi kan även konstatera att andra utredningar pekar på att detta kan utgöra ett hinder. I betänkandet *Stärkt kvalitet och likvärdighet i fritidshem och pedagogisk omsorg* (2020)⁷ tas det till exempel upp att skolans tolkning av skollagen upplevs ha begränsat hur kulturskolan kan bemanna, lägga upp och erbjuda sin verksamhet under dagtid.

- En slutsats som vi kan dra av detta är att den frivilliga kulturskoleverksamheten på sikt kan hotas av den mer strikta tolkningen av skollagen – något som kan leda till såväl minskat elevunderlag som att färre barn/unga får möjlighet att utöva kultur.

Grundskolerektorer ger uttryck för att brist på tid är en faktor som begränsar möjligheterna till samverkan. Skolan har många och olika mål att arbeta mot, och för rektorerna är naturligtvis den egna verksamhetens undervisning i fokus. Deras främsta uppgift är att säkerställa att alla barn och ungdomar får den undervisning de har rätt till. Givet skolans förutsättningar och vardag ges därmed kulturskolan lägre prioritet. Det är vår bild att det sällan handlar om en ovilja eller ointresse från grundskolerektorerna, utan snarare brist på tid och styrning som leder till att samverkan gentemot kulturskolan inte hinns med. Som undersökningen visar kan dock huvudmännen spela en betydelsefull roll genom att peka ut riktningen för kommunen som helhet, och påverka grundskolerektorerna att utveckla samverkan med kulturskolorna.

- En viktig slutsats är att det framåt blir centralt för skolorna att se över vilken roll/funktion inom skolan som ges i uppgift att skapa och upprätthålla en god samverkan med kulturskolan. Denna roll behöver inte nödvändigtvis vara en rektor utan kan handla om andra roller såsom biträdande rektor, strateg, musiklärare, fritidspedagog med koppling till kulturutövande osv.

Struktur och organisation

Nämndstrukturer tycks ha betydelse för samverkan. Svaren i enkätundersökningen tyder på högre grad av samverkan om skola och kulturskola organisatoriskt tillhör samma nämnd. En tänkbar förklaring är att gemensamma nämnder kan föra parterna närmare samman – vilket kan öka utrymmet för strategiska diskussioner.

7. SOU 2020:34 Stärkt kvalitet och likvärdighet i fritidshem och pedagogisk omsorg. Betänkande av Utredningen om fritidshem och pedagogisk omsorg.

- En slutsats är därför att en gemensam förvaltning eller nämnd kan underlätta för strategiska samarbeten.

Det kan också vara relevant att se över om andra typer av aktörer skulle behöva involveras i en samverkan. Kulturskolechefer tycks till exempel se behov av ytterligare involvering från fritidsverksamhet/ungdomsgårdar för att öka möjligheterna till att barn och ungdomar tar del av undervisningen. Även aktörer inom läns/lokaltrafik kan involveras mer i detta arbete i syfte att skapa förutsättningar för att utöva kulturaktiviteter utanför skoltid. Vilka aktörer som kan ha relevans beror helt på kontext och ambitioner i den enskilda kommunen.

- En slutsats är därför att det framåt är relevant att se över hur andra typer av aktörer, såsom fritidsverksamhet och aktörer inom lokaltrafik, ytterligare kan engageras.

Samlade slutsatser

Vi kan avslutningsvis konstatera att det finns utvecklingsbehov rörande samverkan. Nära nio av tio kulturskolechefer upplever att samverkan bör utvecklas. Även om kulturskolechefer upplever ett särskilt stort behov av utveckling så finns också behovet inom grundskolan (där 64 procent av rektorerna anser att samverkan behöver utvecklas). Även huvudmannanivån ser ett behov av ökad samverkan (72 procent). Totalt anser också nära sju av tio kulturskolechefer att det finns särskilda hinder för att samverkan ska komma till. Här blir det särskilt viktigt att ytterligare förstå hur identifierade hinder kan hanteras för att underlätta det gemensamma arbetet.

Myndigheter såsom Kulturrådet och Skolverket och andra parter, så som exempelvis SKR har en viktig roll i att stödja kommuner i det fortsatta arbetet. Vi kan konstatera att det inom kommunerna kan finnas behov av ett ökat strategiskt fokus och utvecklat synsätt på hur kulturskolan och skolan bör samverka inom kommunen. Ett viktigt steg för den kommunala förvaltningen handlar att tydliggöra inriktning och ta en roll i att stödja skola och kulturskola i en utvecklad samverkan.

Avslutningsvis är en generell reflektion att samverkan, för att utvecklas mellan skola och kulturskola, behöver bygga på en högre grad av jämbördighet mellan aktörerna. Grunden för en väl fungerande samverkan är att samtliga parter gynnas av samverkan på ett eller flera vis – och att de kompletterar varandra med sina respektive kompetenser. För att få till detta framåt behöver sannolikt ett antal faktorer ses över. Lagstiftningen (och hur den tolkas) påverkar förhållandet. Detsamma gäller skolans mål, som inte är anpassade efter kulturskolans arbete. Detta trots att det i grunden finns en gemensam syn om att utveckla individen genom kulturutövande. Behov och vilja att utveckla en mer strategisk samverkan lyfts hos båda parter. Här finns därför en god grund och ett viktigt momentum för ytterligare diskussioner om hur skola och kulturskola kan vidareutveckla det gemensamma arbetet för elevens bästa.

I tabellen nedan sammanfattas kartläggningens huvuddrag fördelat på fyra områden; samverkans omfattning, innehåll och former, villkor och förutsättningar samt struktur och organisation för samverkan.

Tabell: Övergripande sammanfattning av centrala iakttagelser

Samverkans omfattning	Innehåll och former	Villkor och förutsättningar	Struktur och organisation
Skilnader finns mellan skolor	Operativa och kortsiktiga frågor	Olika villkor och förutsättningar mellan kulturskola och skola	Nämndtillhörighet
Skilnader finns mellan kommuner	Informella och muntliga överenskommelser	Tolkningen av skollagen	Strategiska samarbeten med olika typer av aktörer
Skolledningens inställning påverkar	Risk för personberoende	Skolans tid och mål begränsar	Gemensam utmaning – personal- och lokalresurser
Den kommunala förvaltningen är betydelsefull	Begränsad strategisk dialog	Ej jämbördigt	Behov av gemensam inriktning/vision

3.2 Rekommendationer

Av undersökningen kan vi se att samverkan mellan skola och kulturskola är etablerad i de allra flesta kommuner och uppfyller viktiga syften som i sin tur skapar förutsättningar för att ge barn och unga tillgång till kulturutövande.

I sammanhanget kan det vara relevant att reflektera kring samverkan per se och mervärdet av denna kopplat till aktörers engagemang och resursåtgång. Är det så att samverkan i sig alltid är bättre än en frånvaro av samverkan? Vad behöver vinsten av samverkan vara för att täcka dess kostnader i form av engagemang och tid? Kan det vara relevant för en rektor eller chef att helt styra bort från en samverkan utifrån övertygelsen att den inte ger mer än vad den kostar? Denna undersökning har gett oss en bred förståelse av befintlig samverkan mellan skola och kulturskola och hur den kan utvecklas. Frågan om samverkans värde i sig, och dess vara eller icke vara, har dock inte varit en frågeställning för denna undersökning. Givet komplexiteten att få till en väl fungerande samverkan skulle det dock på sikt vara intressant att studera samverkan som form i sig inom skola/kulturskola. Detta skulle exempelvis kunna göras genom jämförelser med andra områden – såsom idrott eller kultur för barn/ungdomar i andra likartade länder.

I följande avsnitt lämnar vi rekommendationer kring ett antal områden där Kulturrådet (Kulturskolecentrum), tillsammans med andra aktörer, kan ta vidare arbetet för att utveckla samverkan mellan skola och kulturskola. Rekommendation är uppdelade efter stöd till kommuner respektive dialog med nationella myndigheter.

Stötta kommuner med metoder och verktyg

Ett område där vi ser att det finns utvecklingspotential handlar om att stötta kommuner med olika former av stöd för att stärka förutsättningarna för samverkan och öka verksamheternas kunskap om hur samverkan kan bli bättre. Några möjliga typer av stöd som skulle kunna vara aktuella för Kulturrådet och Kulturskolecentrum att utarbeta är:

- Stöd för strukturerad dialog inom kommunerna. Framtagande av frågebatteri som kan användas av kommuner för dialog om samverkans nuläge och bör läge. Förslagsvis bör dialogerna föras med representanter från olika funktioner i kommunen (primärt skola och kulturskola, men potentiellt även andra aktörer). Dialogen kan exempelvis föras med processtöd av kommunen, eller med stöd av Kulturrådet eller liknande. Att ta i beaktning under detta arbete är nivån på involvering från grundskolorna. Av undersökningen framgår att det oftast är grundskolerektorerna som involveras i samverkansfrågor med kulturskolan. Givet rektorers roll och möjlighet till engagemang rekommenderas att skolorna väljer lämplig funktion för en strate-

gisk och långsiktig dialog (vilket inte alltid torde behöva vara en rektor).

- Stödjande underlag/mallar till kommuner för utveckling av gemensamt målbildsarbete mellan kulturskola och skola. Underlaget skulle kunna bestå av centrala frågor och tillvägagångssätt för framtagande av en gemensam målbild och strategi för samverkan. Stödjande underlag/mallar kan också avse exempel på inriktning och format för gemensam användning av lokaler, personal eller gemensamma projekt.
- Underlag och stöd till kommunerna för att ta fram en inriktning/vision för barns/ungdomars rätt till kultur. Inriktningen bör tydliggöra kommunens syn på vilken kultur barn/ungdomar ska kunna erbjudas samt roller och ansvar för skola och kulturskola. Här kan även frågor om lokaler, personal och kompetenser tydliggöras. Med en kommunal inriktning/strategi som blir styrande för kulturskolan och skolorna i kommunen ges förutsättningar för en mer jämbördig, strategisk och långsiktig samverkan.

Inleda dialog med nationella myndigheter och aktörer

Ytterligare ett område där vi rekommenderar ett fortsatt utvecklingsarbete avser en utvecklad dialog på ett nationellt plan gällande samverkan mellan skola och kulturskola.

- Dialog och utvecklingsarbete med SKR och kommuner angående behov av gemensam inriktning rörande samverkan mellan skola/kulturskola. Av undersökningen framkommer att det finns skillnader mellan kommuner och skolor i synen på samverkan, samt att tid/intresse påverkar grundskolornas engagemang för samverkan. Vidare påverkas incitamenten för samverkan av skolan och kulturskolans skilda uppdrag. Det finns därför anledning att tillsammans med SKR, kommuner, Skolverket m.fl. reflektera kring behov av tydligare inriktning/styrning inom området. Detta är en fråga för styrning på nationellt plan liksom lokalt inom respektive kommun.
- Dialog med Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet, Kulturdepartementet) kring förutsättningar och viljeinriktning för samverkan mellan skola och kulturskola. Vi rekommenderar vidare att Kulturrådet inleder en dialog med Regeringskansliet gällande resultat av denna undersökning och visar på utvecklingsbehov och potential för utvecklad samverkan. Finns det en vilja hos regeringen att samverkan mellan skola och kulturskola bör utvecklas? Finns det andra insatser som kan behöva ses över nationellt? Om samverkan ses som en nyckel för att ge barn/unga rätt till kulturutövande finns troligen ett värde av att se över hur frågorna styrs från nationellt och lokalt håll, samt vilka förutsättningar som krävs för att samverkan ska utvecklas.

Bilagor

Bilaga 1: Genomförandebeskrivning

Uppdraget har genomförts i två övergripande faser. I en första fas (fas 1) har fallstudier genomförts i tio kommuner i Sverige för att få en fördjupad förståelse för resonemang och attityder rörande samverkan. Med utgångspunkt i resultat från fallstudierna planerades en enkätundersökning som genomfördes i fas 2. I kommande avsnitt följer en beskrivning av hur arbetet genomförts.

Genomförandebeskrivning fallstudier

I uppdragets första fas genomfördes kvalitativa fallstudier i totalt 10 kommuner i Sverige. Kommunerna valdes ut av Governo och Kulturrådet med hänsyn till geografisk och demografisk spridning. Intervjuer genomfördes med följande funktioner i respektive kommun:

- Kulturskolechef
- Rektor i en grundskola i kommunen
- Chef inom utbildnings- eller kultur/fritidsförvaltning i kommunen

Totalt genomfördes i fallstudiefasen 29 intervjuer fördelade på de tio kommunerna. I nio av kommunerna genomfördes intervjuer med samtliga tre funktioner, och i en av kommunerna genomfördes intervjuer med två av funktionerna. Intervjuerna bokades in via mail- eller telefonkontakt och genomfördes därefter via telefon. Intervjuerna tog mellan 30–60 minuter per funktion.

Utgångspunkten för intervjuerna var ett antal övergripande och semi-strukturerade frågor som behandlade samverkan mellan skola och kulturskola utifrån respondentens perspektiv. En viktig förutsättning för denna fas var att ge respondenten möjlighet att förhållandevis fritt kunna utveckla resonemang kring hinder, förutsättningar och behov kring samverkansfrågan, för att ge oss möjlighet till att utveckla preciserade frågeställningar inför enkätundersökningen. Intervjuguiden innehöll följande frågeområden:

- *Kommunen och dess kulturskoleverksamhet.* Allmän beskrivning av förutsättningarna i den egna kommunen, inklusive kulturskolans utbud och möjliga utmaningar för att få elever att komma i kontakt med kulturskolan.
- *Samarbetets och samverkans innehåll och praktiska utformning.* På vilket sätt sker samverkan idag och vilka aktiviteter ingår i samverkan? Denna del inkluderade frågeställningar kring samordning av projekt, och om kulturskolan undervisar i eller utanför skoltid och/eller i skolans lokaler.
- *Omfattning av samverkan.* Hur beskriver respondenten omfattningen av samverkan, och vilka aktiviteter upplevs som särskilt tidskrävande för att samverkan ska kunna fungera?
- *Reglering och organisering av samverkan.* Vem/vilka driver intresset för att samverka, och finns det regleringar/strukturer för att upprätthålla eller utveckla en samverkan mellan skola och kulturskola i kommunen?
- *Infrastruktur för samverkan.* Sker någon form av ömsesidig anpassning av infrastrukturen för samverkan, särskilt rörande skolskjuts?
- *Erfarenheter av samverkan.* Vad förväntar sig aktörerna få ut av samverkan, och vilka ev. vinster uppnås? Vilka hinder eller andra faktorer finns som kan begränsa en samverkan?

Fallstudiefasen genomfördes under perioden december 2019–mars 2020.

Genomförandebeskrivning enkätundersökning

I uppdragets andra fas genomfördes en mer omfattande enkätundersökning som skickades ut via e-post. Syftet med undersökningen var att få en bredare bild av om/hur samverkan fungerar mellan skola och kulturskola.

Målgrupper för enkätundersökningen var:

- Grundskolerektorer
- Kulturskolechefer
- Kommunal administration i form av chefer inom utbildningsförvaltning i kommuner⁸

Undersökningen var avgränsad till att endast omfatta kommunala skolor. Privata skolor/friskolor omfattades inte av enkätundersökningen.

Urval och register till undersökningens målgrupper togs fram av Kulturrådet med stöd av SKR. Urvalsfilen har därefter bearbetats av Governo genom komplettering av e-postadresser och komplettering med information om kommunens indelning utifrån SKR:s kommungruppsindelning⁹.

Enkätformuläret har tagits fram av Governo i samverkan med Kulturrådet. Samråd har skett med SKR enligt förordning om statliga myndigheters inhämtande av uppgifter¹⁰.

Utgångspunkten för frågeställningarna var behovet av att få en uppdaterad kunskapsbild och förståelse kring samverkan, samt att nå en djupare förståelse för de resultat och frågeställningar som uppkom i fallstudierna. Dessutom har hänsyn tagits till SKR:s undersökning från 2016 där vi, i den mån det har varit möjligt, har anpassat frågorna för möjlighet till jämförbarhet mellan åren¹¹.

En viktig utgångspunkt i denna undersökning har varit att kunna ställa vissa frågor till alla tre målgrupper – grundskolerektorer, kulturskolechefer och kommunal administration – i syfte att kunna jämföra svaren mellan grupperna. Några frågor har endast ställts till en viss grupp då det bedömts relevant.

Enkätformuläret innehöll följande övergripande frågeområden (se frågorna i bilaga):

- *Samverkans utformning idag.* Finns någon samverkan idag, och om det inte gör det, vad är då anledningen? Vilka skolformer är inkluderade i den samverkan som finns?
- *Samverkans innehåll.* Vilken form av samverkan finns rörande organisering och planering resp. undervisning?
- *Formalisering av samverkan.* Har samverkan formaliserats i någon form, t.ex. genom avtal/regleringar eller andra former av överenskommelser?
- *Syfte och förutsättningar med samverkan.* Vilka faktorer är viktiga för att skapa förutsättningar för samverkan, och vilka är de viktigaste syftena?

8. Gruppen "Kommunal administration" syftar till att fånga ett övergripande kommunalt perspektiv på samverkansfrågan.

9. [Skr.se/tjanster/kommunerochregioner/faktakommunerochregioner/kommungruppsindelning.2051.html](https://skr.se/tjanster/kommunerochregioner/faktakommunerochregioner/kommungruppsindelning.2051.html)

10. Enligt förordning (1982:668) om statliga myndigheters inhämtande av uppgifter från näringsidkare och kommuner.

11. SKR 2016: Samverkan mellan skola och kulturskola – resultat från enkätundersökning hos landets kulturskolor.

- *Samverkan i allmänhet.* Vilka hinder finns för samverkan, och vilka utvecklingsområden kan identifieras?

De respondenter som i inledningen av enkätundersökningen svarade att det inte finns någon samverkan fick enbart besvara några frågor på slutet rörande samverkan i allmänhet. Totalt sett var det 32 respondenter (9 procent) som svarade att det inte fanns någon samverkan.

Enligt den ursprungliga tidplanen var ambitionen att enkätundersökningens fältperiod skulle inledas snarast efter fallstudiernas avslut och därmed starta under våren 2020. På grund av covid-19-utbrottet i Sverige under våren 2020, och den generella belastning på skola och kommun som utbrottet medförde, beslutades i samråd mellan Kulturrådet och SKR att enkätundersökningens fältperiod istället skulle starta i augusti 2020. Enkätens fältperiod blev därmed 25 augusti – 25 september.

Urvalet för undersökningen omfattade 600 respondenter fördelade på de tre grupperna enligt följande tabell. I tabellen framgår även antal svar och svarsfrekvens.

Respondentgrupp	Urval	Antal svar	Svarsfrekvens
Grundskolerektorer	234	96	41%
Kulturskolechefer	290	211	73%
Kommunal administration (chefer inom utbildning i kommun)	76	33	43%
Totalt	600	340	57%

Två påminnelser skickades ut via e-post under fältperioden, och i slutet av perioden gjordes även telefonpåminnelser för att ytterligare få upp svarsfrekvensen. Svarsfrekvensen är förhållandevis hög inom gruppen kulturskolechefer, och förhållandevis lägre för grupperna grundskolerektorer respektive chefer inom utbildning. Det är vår bedömning att dessa grupper kan vara mer svårnådda givet dess roller, ansvar och situation under covid-19-pandemin. Den höga svarsfrekvensen hos kulturskolechefer överensstämmer med bilden i SKR:s undersökning från 2016 och beror sannolikt på det intresse och behov av samverkan som finns från kulturskolans perspektiv. En svarsfrekvens om cirka 40 procent hos rektorer kan i ett första skede ses som låg – det är dock Governos bild att det är en relativt bra och godtagbar svarsfrekvens givet den situation som rektorerna befinner sig i. Vidare kan den jämföras med andra undersökningar riktade till rektorer där svarsfrekvensen är lägre än 40 procent¹². Urvalsgruppen kommunal administration (chefer inom utbildning) var relativt sett mindre i antal då det primära fokuset i undersökningen var att fånga upplevelser hos kulturskolechefer och rektorer. Vår bedömning utifrån fallstudierna var att dessa grupper hade centrala roller för samverkan i kommunerna.

12. Exempelvis: Riksrevisionen 2013:11 Statens kunskapsspridning till skolan.

Bilaga 2: Enkätfrågor

Om samverkan

1. Under vilken kommunal nämnd sorterar kulturskolan i kommunen?
2. Finns det någon form av samverkan mellan kulturskola och skola/skolor i kommunen?
3. Varför finns det inte någon samverkan?
4. Har det funnits någon samverkan under de senaste fem åren?
5. Hur viktigt är det för kommunen att det finns en samverkan mellan skola och kulturskola?
6. Varför är det viktigt för kommunen att det finns en samverkan mellan skola och kulturskola?
7. Med vilka skolformer sker samverkan mellan skola och kulturskola? Flera alternativ möjliga.

Om samverkans innehåll

8. Vilken typ av samverkan förekommer mellan skola och kulturskola som rör organisation och planering?
9. Vilken typ av samverkan förekommer mellan kulturskola och skola som rör undervisning?
Utgå från den verksamhet som du företräder. Flera alternativ kan anges.
10. Om du har svarat att kulturskolans pedagoger ansvarar för undervisning enligt timplan i estetiska ämnen, vilka estetiska ämnen ansvarar kulturskolans pedagoger för?

Formalisering av samverkan

11. Har kommunen ett politiskt beslut om samverkan mellan kulturskola och skola?
12. I vilken form regleras samverkan mellan kulturskola och skola?
13. Ta ställning till följande påståenden avseende förhållandet i samverkan mellan skola och kulturskola.
 - Kulturskolan och skolan arbetar gemensamt för att nå ett ömsesidigt syfte
 - Kulturskolan och skolan kompletterar varandra väl i sina respektive arbeten
 - Kulturskolan och skolan har ett jämbördigt förhållande i sin samverkan
14. Hur omfattande är samverkan mellan skola och kulturskola?
15. Om kulturskolan bedriver undervisning som är frivillig för barnen att delta i inom skolans lokaler, sker det...
 - ...under skoltid – obligatorisk undervisningstid
 - ...under skoltid – ej under obligatorisk undervisning, men t.ex. under raster och håltimmar
 - ...efter skoldagens slut
 - ...under skoltid – som en del av elevens val
 - Vet ej

Syfte och förutsättningar för samverkan

16. Vad är huvudsakligt syfte med samverkan mellan kulturskola och skola?
17. Uppnås syftena med samverkan?
18. Hur viktiga är följande faktorer för att skapa en fungerande samverkan mellan kulturskola och skola?
19. Hur har samverkan mellan kulturskola och skola förändrats de senaste fem åren?
20. Vilka av dessa aktörer är idag involverade för att eleverna ska kunna ta del av kulturskoleverksamhet under eller i anslutning till skoldagen? (Flervalsfråga)
21. Vilka aktörer ser du behöver involveras i en samverkan för att barn och unga ska kunna ta del av kulturskoleundervisning under eller i anslutning till skoldagen?

Om samverkan i allmänhet

22. Finns några särskilda hinder för att samverkan ska komma till, i så fall vilka?
23. Finns några nackdelar med samverkan mellan skola och kulturskola?
24. Bör samverkan mellan skola och kulturskola utvecklas?
25. Hur bör samverkan mellan kulturskolan och skolan utvecklas framöver?
26. Har kulturskolans nämndtillhörighet betydelse för samverkan mellan skola och kulturskola i kommunen?

Övriga synpunkter och avslut

27. Finns andra reflektioner relaterat till samverkan mellan skola och kulturskola?
28. För att utveckla kulturskoleverksamheten är kunskapen från din verksamhet viktig. Vi skulle avslutningsvis därför vilja be dig att se över om det finns några dokument kring samverkan från din verksamhet som skulle kunna delas till Kulturskolecentrum? Syftet är att samla in exempel och förslag på samverkan som kan ligga till grund för att utveckla Kulturskolecentrums stöd för att i sin tur bidra till utveckling och förnyelse av kulturskoleverksamheterna. (E-postadress angavs för att skicka ev. material.)

Bilaga 3: Resultat i tabellform

I följande avsnitt redovisas resultatet i tabellform från enkätundersökningen. Varje fråga från enkäten presenteras i en tabell. Vissa frågor har i enkäten ställts till specifika grupper, och i dessa fall har de grupper som inte fått frågan markerats med "NA" i tabellerna. För ett par av de villkorade frågorna är antalet svar för få för att redovisas, i dessa fall är dessa markerade med "FS" (få svar). I enkäten förekom även öppna frågor. Dessa redovisas inte samlat i bilagan. För de öppna frågorna redovisas dock ett urval av kommentarer i denna rapportens resultatdel.

1. Under vilken kommunal nämnd sorterar kulturskolan i kommunen?

	Total	Kulturskole- chefer	Grundskole- rektorer	Kommunal administration
Utbildning	42%	42%	NA	NA
Kultur och fritid (eller motsvarande)	43%	43%	NA	NA
Annan, ange	15%	15%	NA	NA

2. Finns det någon form av samverkan mellan kulturskola och skola/skolor i kommunen?

	Total	Kulturskole- chefer	Grundskole- rektorer	Kommunal administration
Ja	86%	91%	74%	88%
Nej	9%	9%	9%	9%
Vet ej	5%	0%	17%	3%

3. Varför finns det inte någon samverkan (flera svarsalternativ möjliga)

	Total	Kulturskolechefer	Grundskole- rektorer	Kommunal administration
Bristande engagemang från skola	32%	FS	FS	FS
Ekonomin begränsar	29%	FS	FS	FS
På grund av politiska beslut på kommunnivå	23%	FS	FS	FS
Olika nämndtillhörigheter begränsar samverkan	16%	FS	FS	FS
Bristande engagemang på förvaltningsnivå	16%	FS	FS	FS
Inga eller bristfälliga kontaktvägar	13%	FS	FS	FS
Tidsbrist	13%	FS	FS	FS
På grund av beslut/lagtillämpning på nationell nivå	6%	FS	FS	FS
Bristande engagemang från kulturskola	3%	FS	FS	FS
Annat (utveckla gärna nedan)	35%	FS	FS	FS
Vet ej	16%	FS	FS	FS

Bas: Har ej samverkan. På grund av en låg bas (n=31) redovisas endast den totala andelen.

4. Har det funnits någon samverkan under de senaste fem åren?

	Total	Kulturskolechefer	Grundskole- rektorer	Kommunal administration
Ja	FS	NA	NA	FS
Nej	FS	NA	NA	FS
Vet ej	FS	NA	NA	FS

Bas: Har ej samverkan. På grund av en låg bas (n=4) redovisas ej resultatet av frågan.

5. Hur viktigt är det för kommunen att det finns en samverkan mellan skola och kulturskola?

	Total	Kulturskolechefer	Grundskole- rektorer	Kommunal administration
Mycket viktigt	66%	NA	NA	66%
Ganska viktigt	28%	NA	NA	28%
Ganska oviktigt	7%	NA	NA	7%
Mycket oviktigt	0%	NA	NA	0%

Bas: Har samverkan.

Kulturskola i samverkan

6. Med vilka skolformer sker samverkan mellan skola och kulturskola?

	Total	Kulturskole- chefer	Grundskole- rektorer	Kommunal administration
Förskola	54%	54%	NA	NA
Grundskola	96%	96%	NA	NA
Gymnasieskola	44%	44%	NA	NA
Grundsärskola/gym- nasiesärskola	50%	50%	NA	NA
Fritidshem/öppen fritidsverksamhet	42%	42%	NA	NA
Vet ej	0%	0%	NA	NA

Bas: Har samverkan.

7. Vilken typ av samverkan förekommer mellan skola och kulturskola som rör organisation och planering? Utgå från den verksamhet som du företräder. Flera svarsalternativ är möjliga.

	Total	Kulturskole- chefer	Grundskole- rektorer	Kommunal administration
Samverkan kring lokalplanering/sche- maläggning	54%	62%	29%	62%
Resurssamverkan kring gemensamma kulturprojekt	41%	41%	30%	66%
Samverkan kring verksamhetsplanering (t.ex. måldokument, undervisning, kul- tur-projekt)	36%	38%	28%	45%
Samverkan vid pla- nering av lärarnas tjänstgöring (t.ex. kombinationstjänster s.k. kompanjonlärar- skap, resursslärare, elevens val)	32%	39%	14%	31%
Samverkan vid rekrytering av pedago- ger/lärare	16%	20%	4%	14%
Gemensam skollid- ning för kultursko- la-skola	15%	17%	10%	17%
Gemensamma arbet- slag med pedagoger från kulturskolan och skolan	8%	10%	0%	7%
Annat (ange gärna nedan)	16%	17%	10%	21%
Inget av ovanstående	9%	7%	19%	0%
Vet ej	3%	1%	9%	3%

Bas: Har samverkan.

8. Vilken typ av samverkan förekommer mellan skola och kulturskola som rör undervisning? Utgå från den verksamhet som du företräder. Flera svarsalternativ är möjliga.

	Total	Kulturskole- chefer	Grundskole- rektorer	Kommunal administration
Kulturskolan besöker skolan för att visa sin verksamhet till exempel genom öppet hus/ prova på	80%	88%	58%	NA
Kulturskolan genomför frivillig undervisning i skolans lokaler	77%	84%	58%	NA
Kulturskolan medverkar vid kulturprojekt eller särskilda satsningar i skolan	65%	71%	51%	NA
Kulturskolans elever genomför konserter/ föreställningar för skolans övriga elever	64%	77%	28%	NA
Kulturskolans elever deltar i frivillig undervisning under skoldagen	49%	57%	27%	NA
Kulturskolan planerar andra professionella kulturarrangemang för skolan	37%	35%	42%	NA
Kulturskolans pedagoger ansvarar för undervisning enligt timplan i estetiska ämnen	32%	40%	10%	NA
Kulturskolans pedagoger genomför projekt inom ramen för Skapande skola under skoltid	31%	28%	39%	NA
Kulturskolan ansvarar på uppdrag av huvudmannen för ansökan och administration av Skapande skola-projekten	26%	28%	21%	NA
Kulturskolans pedagoger svarar för viss kompetensutveckling för skolans lärare/ förskollärare	21%	27%	7%	NA
Annat (ange gärna nedan)	10%	13%	3%	NA
Inget av ovanstående	0%	1%	0%	NA
Vet ej	0%	0%	1%	NA

Bas: Har samverkan.

Kulturskola i samverkan

9. Har kommunen ett politiskt beslut om samverkan mellan skola och kulturskola?

	Total	Kulturskole- chefer	Grundskole- rektorer	Kommunal administration
Ja	38%	NA	NA	38%
Nej	45%	NA	NA	45%
Vet ej	17%	NA	NA	17%

Bas: Har samverkan.

10. I vilken form regleras samverkan mellan kulturskola och skola? Utgå från den verksamhet som du företräder. Flera alternativ möjliga.

	Total	Kulturskole- chefer	Grundskole- rektorer	Kommunal administration
Muntlig överenskom- melse	61%	69%	40%	NA
Informell dialog	47%	58%	17%	NA
Gemensam riktlinje/ vision	20%	21%	19%	NA
Skriftligt avtal gäl- lande samverkan generellt	17%	17%	17%	NA
Reglering saknas	10%	12%	6%	NA
Skriftligt avtal gäl- lande lokalutnyttjande	7%	7%	7%	NA
Annan (ange gärna nedan)	7%	9%	1%	NA
Vet ej	8%	2%	27%	NA

Bas: Har samverkan.

11. Ta ställning till följande påståenden avseende förhållandet i samverkan mellan skola och kulturskola. Utgå från den verksamhet som du företräder. Påståendena nedan besvaras på en skala 1-5 där 5=instämmer helt och 1=instämmer inte alls.

- Kulturskolan och skolan arbetar gemensamt för att nå ett ömsesidigt syfte.

	Total	Kulturskole- chefer	Grundskole- rektorer	Kommunal administration
5. Instämmer helt	13%	12%	17%	NA
4	21%	21%	20%	NA
3	28%	28%	30%	NA
2	23%	28%	10%	NA
1. Instämmer inte alls	10%	9%	11%	NA
Vet ej	5%	3%	13%	NA

- Kulturskolan och skolan kompletterar varandra väl i sina respektive arbeten.

	Total	Kulturskole- chefer	Grundskolerekt- orer	Kommunal administration
5. Instämmer helt	16%	15%	20%	NA
4	27%	27%	27%	NA
3	32%	32%	30%	NA
2	15%	17%	8%	NA
1. Instämmer inte alls	6%	6%	7%	NA
Vet ej	4%	2%	8%	NA

- Kulturskolan och skolan har ett jämbördigt förhållande i sin samverkan.

	Total	Kulturskole- chefer	Grundskole- rektorer	Kommunal administration
5. Instämmer helt	5%	4%	6%	NA
4	13%	13%	14%	NA
3	24%	23%	27%	NA
2	32%	35%	25%	NA
1. Instämmer inte alls	22%	24%	15%	NA
Vet ej	4%	1%	13%	NA

Bas: Har samverkan.

12. Hur omfattande är samverkan mellan skola och kulturskola? Utgå från den verksamhet som du företräder.

	Total	Kulturskole- chefer	Grundskole- rektorer	Kommunal administration
Det finns en mycket hög grad av samverkan	10%	11%	7%	NA
Det finns en ganska hög grad av samverkan	44%	48%	35%	NA
Det finns en ganska låg grad av samverkan	36%	38%	32%	NA
Det finns en mycket låg grad av samverkan	9%	3%	24%	NA
Vet ej	1%	1%	1%	NA

Bas: Har samverkan.

Kulturskola i samverkan

13. Om kulturskolan bedriver undervisning som är frivillig för barnen att delta i inom skolans lokaler, sker det då... (Flera svarsalternativ är möjliga)

	Total	Kulturskole- chefer	Grundskole- rektorer	Kommunal administration
...under skoltid – obligatorisk under- visningstid	35%	NA	35%	NA
...under skoltid – ej under obligatorisk un- dervisning, t.ex. under raster och håltimmar	35%	NA	35%	NA
...efter skoldagens slut	73%	NA	73%	NA
...under skoltid – som en del av elevens val	13%	NA	13%	NA
Vet ej	3%	NA	3%	NA

Bas: Kulturskolan bedriver frivillig undervisning i skolans lokaler.

14. Vad är huvudsakligt syfte med samverkan mellan kulturskola och skola? Utgå från den verksamhet som du företräder. Flera svarsalternativ är möjliga.

	Total	Kulturskolechefer	Grundskolerektorer	Kommunal administration
Skapa fler möjligheter för alla barn att utöva kultur	89%	91%	85%	90%
Öka elevernas fysiska, psykiska och sociala hälsa	56%	63%	34%	69%
Underlätta rekryteringen av elever till kulturskolan	55%	72%	20%	31%
Breda rekryteringen/ nå fler grupper	41%	57%	3%	28%
Förbättra skolans undervisningskvalitet i estetiska ämnen	40%	45%	31%	31%
Bättre utnyttjande av kulturskolepedagogernas specialkompetens	31%	35%	21%	24%
Öka användandet av estetiska lärprocesser i andra skolämnen	30%	32%	25%	34%
Öka kulturskolans status bland eleverna	29%	40%	11%	3%
Förbättra elevernas resultat inom andra skolämnen (ej estetiska ämnen som bild, musik och slöjd)	27%	29%	20%	28%
Effektivare resursutnyttjande	22%	25%	13%	21%
Underlätta rekryteringen av personal till skola och kulturskola genom att erbjuda tjänster motsvarande heltid	19%	25%	3%	14%
Utveckla skolläraernas kompetens för undervisning i estetiska ämnen	14%	16%	7%	17%
Fler vuxna i skolan	6%	6%	6%	3%
Annat (ange gärna nedan)	6%	6%	4%	3%
Inget av ovanstående	1%	0%	3%	0%
Vet ej	2%	1%	7%	0%

Bas: Har samverkan.

Kulturskola i samverkan

15. Uppnås syftena med samverkan?

	Total	Kulturskole- chefer	Grundskole- rektorer	Kommunal administration
Ja	77%	81%	66%	82%
Nej	6%	8%	3%	0%
Vet ej	17%	11%	31%	18%

Bas: Har samverkan.

16. Hur viktiga är följande faktorer för att skapa en fungerande samverkan mellan kulturskola och skola? Utgå från den verksamhet som du företräder.

– Stabilitet och kontinuitet i samverkan.

	Total	Kulturskole- chefer	Grundskole- rektorer	Kommunal administration
Viktig	92%	96%	81%	93%
Varken eller	5%	3%	11%	7%
Oviktig	1%	0%	3%	0%
Vet ej	2%	1%	4%	0%

– Ömsesidig respekt mellan lärargrupperna (lärare i skolan och pedagogerna i kulturskolan).

	Total	Kulturskole- chefer	Grundskole- rektorer	Kommunal administration
Viktig	92%	95%	87%	83%
Varken eller	5%	4%	6%	10%
Oviktig	0%	0%	0%	3%
Vet ej	3%	1%	7%	3%

– Kunskap och förståelse om varandras verksamheter, mål, syften mm.

	Total	Kulturskole- chefer	Grundskole- rektorer	Kommunal administration
Viktig	92%	95%	87%	83%
Varken eller	5%	4%	6%	10%
Oviktig	0%	0%	0%	3%
Vet ej	3%	1%	7%	3%

- Skolans och kulturskolans ledning skapar goda förutsättningar för samverkan.

	Total	Kulturskole- chefer	Grundskole- rektorer	Kommunal administration
Viktig	92%	95%	79%	100%
Varken eller	6%	4%	14%	0%
Oviktig	0%	0%	1%	0%
Vet ej	2%	1%	6%	0%

- Gemensam målbild för syftet med samverkan.

	Total	Kulturskole- chefer	Grundskole- rektorer	Kommunal administration
Viktig	82%	84%	72%	90%
Varken eller	14%	12%	23%	10%
Oviktig	1%	2%	0%	0%
Vet ej	3%	2%	6%	0%

- Den politiska ledningen uppmuntrar samverkan.

	Total	Kulturskole- chefer	Grundskole- rektorer	Kommunal administration
Viktig	69%	77%	52%	52%
Varken eller	24%	18%	30%	45%
Oviktig	3%	1%	7%	3%
Vet ej	5%	3%	11%	0%

- Ekonomiska resurser för samverkan.

	Total	Kulturskole- chefer	Grundskole- rektorer	Kommunal administration
Viktig	69%	71%	63%	69%
Varken eller	22%	24%	20%	17%
Oviktig	4%	3%	4%	10%
Vet ej	5%	2%	13%	3%

- Tid för gemensam planering av samverkan.

	Total	Kulturskole- chefer	Grundskole- rektorer	Kommunal administration
Viktig	70%	73%	65%	69%
Varken eller	23%	22%	24%	28%
Oviktig	3%	3%	3%	3%
Vet ej	3%	2%	8%	0%

Kulturskola i samverkan

- Tydliga signaler från myndigheter.

	Total	Kulturskole- chefer	Grundskole- rektorer	Kommunal administration
Viktig	59%	64%	48%	52%
Varken eller	29%	27%	34%	31%
Oviktig	4%	4%	6%	7%
Vet ej	8%	5%	13%	10%

- Dokument/beslut som reglerar skolvardagen.

	Total	Kulturskole- chefer	Grundskole- rektorer	Kommunal administration
Viktig	48%	51%	39%	43%
Varken eller	32%	31%	34%	36%
Oviktig	5%	5%	6%	4%
Vet ej	15%	12%	21%	18%

Bas: Har samverkan.

17. Hur har samverkan mellan kulturskola och skola förändrats de senaste fem åren? Utgå från den verksamhet som du företräder.

	Total	Kulturskoleche- fer	Grundskole- rektorer	Kommunal administration
Samverkan har för- bättrats	36%	39%	24%	48%
Samverkan är oförän- drad	32%	29%	41%	31%
Samverkan har försämrats	20%	25%	13%	3%
Vet ej	11%	6%	23%	17%

Bas: Har samverkan.

18. Vilka av dessa aktörer är idag involverade för att eleverna ska kunna ta del av kulturskoleverksamhet under eller i anslutning till skoldagen? Utgå från den verksamhet som du företräder. Flera svarsalternativ är möjliga.

	Total	Kulturskole- chefer	Grundskole- rektorer	Kommunal administration
Kulturskolan	98%	98%	NA	NA
Skolan	86%	86%	NA	NA
Pedagoger	85%	85%	NA	NA
Föräldrar	76%	76%	NA	NA
Rektorer	72%	72%	NA	NA
Fritidsverksamheten/ ungdomsgården	47%	47%	NA	NA
Läns/lokaltrafiken	13%	13%	NA	NA
Bussbolag	10%	10%	NA	NA
Regionen	7%	7%	NA	NA
Taxibolag	3%	3%	NA	NA
Annat (ange gärna nedan)	3%	3%	NA	NA
Inga aktörer är in- volverade	0%	0%	NA	NA
Vet ej	1%	1%	NA	NA

Bas: Har samverkan.

19. Vilka aktörer ser du behöver involveras i en samverkan för att barn och unga ska kunna ta del av kulturskoleundervisning under eller i anslutning till skoldagen? Utgå från den verksamhet du företräder. Flera svarsalternativ är möjliga.

	Total	Kulturskole- chefer	Grundskole- rektorer	Kommunal administration
Skolan	91%	91%	NA	NA
Kulturskolan	89%	89%	NA	NA
Pedagoger	85%	85%	NA	NA
Rektorer	85%	85%	NA	NA
Föräldrar	77%	77%	NA	NA
Fritidsverksamheten/ ungdomsgården	57%	57%	NA	NA
Bussbolag	27%	27%	NA	NA
Läns/lokaltrafiken	24%	24%	NA	NA
Regionen	15%	15%	NA	NA
Taxibolag	8%	8%	NA	NA
Annat (ange gärna nedan)	8%	8%	NA	NA
Inga aktörer behöver involveras	2%	2%	NA	NA
Vet ej	1%	1%	NA	NA

Bas: Har samverkan.

Kulturskola i samverkan

20. Finns några särskilda hinder för att samverkan ska komma till, i så fall vilka? Utgå från den verksamhet som du företräder.

	Total	Kulturskole- chefer	Grundskole- rektorer	Kommunal administration
Ja (ange gärna nedan)	55%	68%	31%	42%
Nej	31%	23%	46%	39%
Vet ej	14%	9%	23%	18%

Bas: Samtliga.

21. Finns några nackdelar med samverkan mellan skola och kulturskola? Utgå från den verksamhet som du företräder.

	Total	Kulturskole- chefer	Grundskole- rektorer	Kommunal administration
Ja (ange gärna nedan)	11%	14%	4%	12%
Nej	83%	81%	87%	79%
Vet ej	6%	5%	9%	9%

Bas: Samtliga.

22. Bör samverkan mellan skola och kulturskola utvecklas? Utgå från den verksamhet som du företräder.

	Total	Kulturskole- chefer	Grundskole- rektorer	Kommunal administration
Ja	79%	87%	64%	72%
Nej	6%	4%	8%	13%
Vet ej	15%	9%	28%	16%

Bas: Samtliga.

23. Har kulturskolans nämndtillhörighet betydelse för samverkan mellan skola och kulturskola i kommunen?

	Total	Kulturskole- chefer	Grundskole- rektorer	Kommunal administration
Ja (beskriv nedan på vilket sätt)	45%	NA	NA	45%
Nej	39%	NA	NA	39%
Vet ej	15%	NA	NA	15%

Bas: Samtliga.

Kulturrådet
Box 27215, 102 53 Stockholm
Besök: Borgvägen 1-5
Tel: 08 519 264 00
E-post: kulturradet@kulturradet.se

© Statens kulturråd 2020
ISBN 978-91-87583-54-4

kulturradet.se